FETHİYE
EKOTURİZM ROTALARINI GELİŞTİRME RAPORU

T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

T.C. Güney Ege Kalkınma Ajansı GEKA

FETHİYE TİCARET VE SANAYİ ODASI

FETHİYE
EKOTURİZM ROTALARINI
GELİŞTİRME RAPORU

2021

FETHİYE EKOTURİZM ROTALARINI GELİŞTİRME RAPORU

Proje Koordinatörü
İrem Karacan

Raporu Hazırlayanlar
Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği
Emre Karabacak

Grafik Tasarım
Özge Dorman

Bu rapor, Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası'nın, T.C. Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA)
2020 Teknik Destek Programı kapsamında yürütülen "Echo-Turizmin Farkındayız"
Eğitim ve Danışmanlık Projesi kapsamında hazırlatılmıştır.
İçerik ile ilgili tek sorumluluk, yüklenici firma Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'ne aittir.
T.C. Güney Ege Kalkınma Ajansı ile Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası'nın görüşlerini yansıtmaz.

ÖNSÖZ

Ekoturizm, bölgemiz gibi sahil kentlerinde turist ve nüfus artışına paralel gitgide artan çevresel baskının azaltılması, yerel halkın da turizm faaliyetlerine dahil edilmesi ve turizm türlerinin ve gelirlerinin çeşitlendirilerek iç bölgelere yönlendirilmesi açısından önemli bir alternatif turizm seçeneği. Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası olarak, sürdürülebilir turizm için bölgemizde turizmin çeşitlendirilmesinde yatırımcılarımıza yol gösterici olmak hedefiyle Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın (GEKA) desteğiyle bir proje hazırladık. Ekoturizm ve ekolojik tesis gibi giderek yaygınlaşan kavramların doğru anlaşılabilmesi, var olan turistik işletmelerimizin daha ekolojik hale getirilebilmesi, ekoturizm alanında faaliyet göstermek isteyen girişimcilerimize katkı sağlanması amacıyla GEKA 2020 Teknik Destek Programı kapsamında "Echo-turizmin Farkındayız" Eğitim ve Danışmanlık Projesini uygulamaya aldık.

Proje ile bölgemizin güçlü yönü olan doğal alanlarımızın verimli kullanılması, bölgemizdeki doğal güzelliklerin koruma-kullanma dengesi gözetilerek farklı bir bakış açısıyla yeniden değerlendirilmesi, sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir çevre anlamında kıyı bölgemizdeki baskıyı azaltmak suretiyle bölgemizi harekete geçirebilmesi açısından da fırsatlardan yararlanılabilmesine uzun vadede katkı sağlamayı hedefledik. Bu kapsamda, ekoturizm potansiyeli taşıdığı belirlenen Kayaköy, Yeşilüzümlü, Faralya ve Yanıklar bölgelerimizde, ekoturizm değerlerinin ön plana çıkarılmasına yönelik yapılabilecekler noktasında kapsayıcı bir yol haritası oluşturulması ve Fethiye'deki hedef ekoturizm destinasyonlarının yerli ve yabancı turizm rotalarına entegrasyonu için yapılması gerekenlerin tespit edilmesini amaçlandı.

Proje çıktısı olarak hazırlanan "Fethiye Ekoturizm Rotalarını Geliştirme Raporu", bölgemizin mevcut ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılmasına, ekoturizmin temel prensiplerinin girişimcilerimiz tarafından doğru anlaşılmasına hizmet edeceğine inanıyorum. Konunun profesyonelleri ve uygulayıcılarının görüşleri alınarak titiz bir çalışmanın ürünü olan bu raporun, yurtiçi ve yurt dışı örneklerle desteklenerek, ekoturizm potansiyeli taşıyan hedef destinasyonlarda öne çıkan değerlerin yönetilmesi hususunda tüm taraflara bütüncül bakış açısı kazandırmasını temenni ediyorum.

Projemiz kapsamındaki çalışmalarımızın yer aldığı raporun hazırlanmasına destek olan Güney Ege Kalkınma Ajansı'na, ekoturizm potansiyeli taşıdığı belirlenen destinasyonlardaki başta muhtarlarımız olmak üzere değerli görüş ve fikirleriyle katkı veren tüm girişimcilerimize ve paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,
Osman Çıralı
FTSO Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

01 GİRİŞ 9

02 KAPSAM VE HEDEFLER 10

03 METODOLOJİ VE İÇERİK 12

04 İŞ PLANI 13

05 KRİTERLER VE İLKELER 14

06 MEVCUT DURUM ANALİZİ 19
6.1 Türkiye'de ve Fethiye'de Ekoturizm
6.2 Fethiye'ye Dair Tespitler
6.3 Dış Etkenlere Dair Tespitler

07 EKOTURİZM ÜRÜN VE HİZMETLERİNİN TASARLANMASI 32
7.1 Ekoturizm Uygulama Kriterleri
7.2 Alt ve Üst Yapı Düzenlemeleri
7.3 Gastronomi ve Sanat Köyü - Kayaköy
7.4 Trekking ve Yoga Köyü - Faralya
7.5 El Sanatları ve Ev Pansiyonculuğu Köyü - Üzümlü
7.6 Doğa Sporları, Kamp-Karavan ve Organik Tarım Köyü - Yanıklar
7.7 Aktivite Alanları - Trekking ve Bisiklet Rotaları, Maraton Organizasyonları
7.8 Servis Alanı Düzenlemeleri - Yeme-içme, Konaklama, Hediyelik Eşya, Rehberlik için Standart Belirlenmesi

08 ALT EKOTURİZM ÜRÜNLERİ – TEMATİK ÜRÜNLER 43

09 YÖNETİM VE İŞLETME MODELİ 44

10 FARKINDALIK VE MESLEKİ EĞİTİM ÇALIŞMALARI 47

11 MARKALAŞMA VE TANITIM ÇALIŞMALARI 50

ali karacan

1 GİRİŞ

Sürdürülebilir Kalkınma için Ekoturizm

Türkiye; turizm yatırımları, yıllık turist sayısı ve turizm gelirleri açısından bakıldığında turizm sektörü gelişmiş ülkeler arasında sayılmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verilerine göre Türkiye'deki turizm hareketlerinin çoğu, deniz-kum-güneş odaklı olarak kıyı bandında gerçekleşmektedir. Fethiye'nin de içinde bulunduğu bu bölgelerde zaman içinde, altyapı sorunları, göç, yoğun yapılaşma, doğal ve kültürel değerler üzerinde tahribat gibi olumsuz etkiler gözlemlenmektedir. Kitle turizminin yarattığı bu sorunların azaltılması, kaliteli turizmin geliştirilmesi ve turizmin bir yerel kalkınma aracı olarak kullanılması için ekoturizm uygulamaları önerilmektedir.

Ülkemizde kamu, STK ve özel sektörün, ekoturizm alanında son yıllarda yaptığı çalışmalar artmaktadır. Başta Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Turizm Strateji 2023 çalışması olmak üzere, turizm faaliyetlerinin görüldüğü bölgelerdeki birçok kamu kurumu stratejik planlarında ekoturizm çalışmalarına yer vermektedir. Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası da bölgesel ve yerel planlara paralel olarak; Fethiye'de turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesini, sezon süresinin uzatılmasını, hizmet kalitesinin yükseltilmesini, daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçilerin ülkemize çekilmesini, koruma-kullanma dengesi gözetilerek doğal ve kültürel değerlerin sürdürülebilir olmasını ve son olarak doğal güzellik, aktivite ve kültürel değer potansiyeli bakımından üstün görünen noktaların ekoturizm kapsamında çekim merkezleri olarak geliştirilip kırsal bölgelerde gelir seviyesinin arttırılmasını hedeflemektedir.

Fethiye Ekoturizm Rotaları

Fethiye Ekoturizm Rotaları Geliştirme Raporu, Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası'nın girişimleriyle bölgedeki ekoturizm uygulamalarının geliştirilmesi ve ekoturizm noktalarının oluşturulması için hazırlanmıştır. Fethiye Ekoturizm Rotaları Geliştirme Raporu çalışması ile doğal ve kültürel değerleri büyük oranda korunmuş ve turistik cazibe unsurlarına sahip Kayaköy, Faralya, Üzümlü ve Yanıklar mahallelerinin ekoturizm noktası olarak geliştirilmesi için öneriler sunulmuştur.

Her ne kadar bacasız sanayi olarak anılsa da, turizm sektörünün gelişimi zaman içinde kentleşme, kırsal alanların terk edilmesi, kırsal nüfusun topraktan uzaklaşıp turizme kayması gibi sonuçlar doğurmaktadır. Ayrıca kitle turizmi ve büyük tesislerin tüketimleri turizme yönelik sanayinin gelişmesine sebep olmaktadır. Tüm bu sebepler neticesinde kültürel ve doğal miras her geçen gün zarar görmektedir. Yerel halkın aktif katılımının şart olduğu ekoturizm uygulamaları, sosyal ve ekonomik potansiyeli birleştirici özelliği ile, koruma alanında kolaylaştırıcı bir araç olarak görülmektedir.

Ekoturizm uygulamaları sosyal, kültürel, tarihi ve doğal değerlerin bir arada kurgulanması ile oluşmakta ve bu birliktelik sayesinde yeni bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle geliştirilecek olan ekoturizm rotalarının koruma, gelişim ve tanıtım çalışmalarında bütüncül yaklaşımın benimsenmesi önem taşımaktadır.

2
KAPSAM VE HEDEFLER

Kapsam

Fethiye Ekoturizm Rotaları Geliştirme Raporu çalışması, Fethiye'nin ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılması, bölgede ekoturizm farkındalığının artması, turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir olmasının sağlanması, yerel halkın yaşam kalitesinin arttırılması ve son olarak kırsal bölgelerin turizm gelirlerinden pay almasının sağlanması amaçlarıyla hayata geçirilmiştir.

Çalışmanın bütüncül yaklaşım ilkesine paralel olarak kültürel peyzaj kavramı dikkate alınmıştır. Bir yerin doğal ve kültürel değerlerinin tümünü ifade eden kültürel peyzaj kavramından hareketle, çalışma kapsamında kültürel, tarihi ya da doğal değerleri tek başına ele almadan, bu alanların değerini de kapsayacak şekilde öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmanın inceleme alanı Fethiye, ekoturizm ve rota planlaması, çalışma alanı ise Fethiye'nin Kayaköy, Faralya, Üzümlü ve Yanıklar mahalleleriyle sınırlıdır. Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası için yürütülen bu çalışma, Fethiye'de yürütülecek ekoturizm faaliyetleri için bütüncül bir bakış, yorumlama ve değerlendirme niteliğindedir. Ayrıca ilgili kurum ve kuruluşlar için ekoturizm uygulamaları açısından takip edilebilecek bir rehber niteliğinde olması hedeflenmiş, mevcut planlama çalışmaları gözetilerek hazırlanmıştır.

Hedefler

Doğal, kültürel ve sosyal yapıyı bütüncül olarak ele alan Fethiye Ekoturizm Rotaları Geliştirme Raporu'nun bölgesel ve yerel düzeydeki plan hedeflerine paralel olarak aşağıdaki hedeflere ulaşması öngörülmüştür.

- Fethiye'de ekoturizm farkındalığı yaratılması, koruma bilincinin geliştirilmesi
- Belirlenen noktalarda ekoturizm altyapı ve üstyapısının, kültürel ve doğal değerler korunarak iyileştirilmesi
- Geleneksel ürün, yerel mimari gibi kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalan, somut olmayan kültürel miras değerlerinin ekonomik potansiyelinin harekete geçirilmesi
- Alternatif turizm modelleri ile turizmin 12 aya ve tüm kente yayılması
- Nitelikli ve özgün bir seyahat deneyimi geliştirilmesi ve nitelikli turist sayısının arttırılması
- Fethiye'nin farklı noktalarında etkin iletişim ve yatay işbirliği zeminleri oluşturulması
- Bölgesel kimliğin oluşturulması ve ilgililer tarafından sahiplenmesinin sağlanması

Yapılan çalışmaların kalıcı ve kapsayıcı olması açısından, bu hedefleri destekleyici olarak, Fethiye ve çevresini kapsayan ekoturizm stratejisinin oluşturulması önem taşımaktadır. Ayrıca yukarıdaki hedeflere ulaşmak için aşağıdaki faaliyetlerin hayata geçirilmesi önerilmiştir.

1- Ekoturizm noktalarına dair detaylı mevcut durum analizinin oluşturulması

2- Belirlenen noktalarda rehberlik yapan tecrübeli kişiler ile tespit edilecek yürüyüş, bisiklet ve araç rotalarına yönelik planlama yapılması, bu rotaların tescillenmesi

3- Yerel ürünler, el sanatları ve gastronomi turizmi potansiyeline dair detaylı rapor hazırlanması

4- Ev pansiyonculuğu, kamp-karavan alanları, eko otel gibi konaklama modellerine dair fizibilite çalışması yapılması

5- Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi paydaşlarının kapasitelerinin geliştirilmesi, faaliyet planı oluşturulması ve Fethiye Turizm Konseyi ile koordineli çalışmasının sağlanması

6- Tespit edilen noktalarda yapılması gerekli olan ekoturizm altyapı yatırımlarının tespit edilmesi

7- Ekoturizm noktalarının ve Fethiye'nin iletişim, tanıtım ve pazarlama stratejileri hazırlanması

3

METODOLOJİ VE İÇERİK

Fethiye Ekoturizm Rotaları Geliştirme Raporu çalışması, sekretaryası Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası tarafından yürütülen; Fethiye Belediyesi, Fethiye Turizm Danışma Bürosu, İMEAK Deniz Ticaret Odası Fethiye Şubesi, Fethiye Oteller Birliği (FETOB), Fethiye Turizm Tanıtım Eğitim Kültür ve Çevre Vakfı (FETAV), YDA Dalaman Havalimanı, TÜRSAB Batı Akdeniz BTK, Göcek Kültür ve Turizm Derneği, Çalış Turizm ve Tanıtma Derneği'nin katılımcı üyesi olduğu Fethiye Turizm Konseyi'nin 13 Ocak 2021'deki toplantısında çalışma hakkında bilgilendirme yapılması ve geri bildirimlerin alınması ile başlamıştır. Alınan geri bildirimler ışığında Fethiye'de ekoturizm potansiyeli yüksek dört noktanın belirlenmesi için görüşmeler yapılmış ve karar verilmiştir. Pandemi koşullarında literatür incelemesi ile devam eden çalışmaların ardından ilgililere verilecek eğitim programı ve saha çalışmaları planlanmıştır. Bu kapsamda 17 Mart 2021 tarihinde Kayaköy, Karakeçililer, Faralya, Üzümlü ve Çenger muhtarları ile toplantı yapılarak çalışma hakkında bilgi verilmiş, mahallelerdeki güncel gelişmeler ve beklentilere dair bilgi alınmıştır.

Bu çalışmaları takiben 27 Mart 2021'de Kayaköy'de saha çalışması yapılmış, pandemi nedeniyle yoğun bir katılım sağlanamamışsa da bölge hakkında detaylı bilgi ve izlenim edinilmiştir. 5 - 9 Nisan 2021 arasında Fethiye'de ekoturizme ilgi duyanlar için ekoturizm eğitimi gerçekleştirilmiş, bu süreçte çalışmaların yürütüleceği bölgelerden gelen katılımcılar sayesinde daha kapsamlı bilgi de edinilmiştir. Covid-19 salgını ve alınan önlemler sebebiyle diğer noktalardaki saha çalışması bölgede yaşayan insanların katılımı olmadan sürdürülmüştür. Çalışma, ekoturizm uygulamalarının hem teknik hem de sosyal boyutlar içermesi nedeniyle nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılarak yürütülmüştür. Bu kapsamda ikincil verilerle literatür taraması ve alan araştırması yapılmıştır. Alan araştırmasında doğrudan gözlem teknikleri kullanılarak veri toplanmıştır. Saha çalışmasından toplanan veriler teorik araştırmalarla birlikte değerlendirilerek, bölgeye uygun öneriler geliştirilmiş ve raporun son hali oluşmuştur.

Çalışma kapsamında bilimsel veri ve araştırma yöntemleri takip edilmiştir. Buna ek olarak, çalışma neticesinde ekoturizmi geliştirmeye yönelik hazırlanacak uygulamaları kolaylaştıran ve farklı kesimlerde farkındalığın artmasını sağlayan bir kurgu ile sunulmasına gayret edilmiştir.

Çalışma kapsamında bilimsel veri ve araştırma yöntemleri takip edilmiştir. Buna ek olarak, çalışma neticesinde ekoturizmi geliştirmeye yönelik hazırlanacak uygulamaları kolaylaştıran ve farklı kesimlerde farkındalığın artmasını sağlayan bir kurgu ile sunulmasına gayret edilmiştir.

Çalışmanın süreci; kapsam, amaç ve hedefler doğrultusunda beklentilerin tespit edilmesi, verilerin temin edilmesi, veri ve sahadaki durumun anlaşılması ile başlamaktadır. Sonrasında bunlar üzerinden hazırlanan ekoturizm uygulamaları, yönetim modeli, pazarlama planı, mesleki eğitim ve ileriye dönük önerileri kapsayan aşamalardan oluşmaktadır. Çalışma süreci aşağıdaki şekilde öngörülmüştür. Ancak odak grup toplantıları ve saha çalışmaları covid-19 salgını sebebiyle yapılamamıştır.

4 İŞ PLANI

4.1. Analiz & Sentez

Veri Toplama & Toplantı ve Görüşmeler & Arazi Çalışmaları

- Proje ekibi açılış toplantısı
- Saha inceleme ziyareti
- Mevzuat ve üst ölçek planların incelenmesi
- Ekoturizm eğitiminin düzenlenmesi
- Odak grup toplantıları & saha çalışmaları
- Literatür ve örnek olay incelemeleri

4.2. Ekoturizm Uygulamaları Geliştirme

Ürün ve Hizmet Tasarımı & Ekoturizm Önerileri

- Belirlenen 4 nokta için ekoturizm konseptleri belirlenmesi
- Bu konseptler için önerilerin geliştirilmesi
- Ekoturizm raporunun taslağının teslim edilmesi
- Revizyon çalışmaları ve proje ekibi sonuç toplantısı
- Fethiye Ekoturizm Rotaları Geliştirme Raporu'nun onay ve teslimi

5

KRİTERLER VE İLKELER

Turizmin Çevresel, Kültürel ve Sosyal Etkileri

Bugün bilinen şekliyle turizm ilk olarak 1860 yılında Thomas Cook'un İngiltere'den İskoçya'ya düzenlediği tur ile başlamıştır diyebiliriz. Sanayileşmenin etkisiyle değişen toplumsal dinamikler ve ihtiyaçlar tatil ihtiyacı ve hakkını getirmiştir. Avrupa'da 1970'lerden sonra hızlı gelişen turizm özellikle büyük şehirlerin dışındaki yerlerde istihdam arttırıcı ve ülke geneli için döviz getirici etkileri nedeniyle henüz sanayileşememiş ülkeler tarafından hızla geliştirilmek istenilen sektörlerin başında gelmiştir. Ancak bu hızlı geliştirme isteği, turizmin her yönüyle, sürdürülebilir planlanmasını ve yenilenemeyen kaynakların taşıma kapasitesine göre kullanımını sağlayacak önlemlerin alınmasını engellemiştir. Türkiye'nin de içinde bulunduğu bu ülkelerde, turizm ekonomik gelişme için önemli bir sektör olarak görülmüş, özellikle deniz-kum-güneş odaklı kitle turizminin gelişmesi için doğal, kültürel ve sosyal yapıyı etkileyen oldukça önemli tavizler verilmiştir. Bunun sonucunda turistik cazibe alanı olan kıyı, deniz, orman alanları ile geleneksel özellikleri olan kırsal alanların tahrip edildiği durumlarla karşı karşıya kalınmıştır. Yoğun turizm faaliyetlerinin gözlemlendiği 1980'lerin sonlarından 2000'li yıllara gelindiğinde, doğal ve kültürel varlıkların bozulması ve toplumsal yapının tahribata uğraması gibi sonuçlara daha çok ve daha büyük oranda rastlanmıştır. Bu nedenle turizm faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlarda, turizmden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen ve onu etkileyen turist, işletmeciler, yerel halk ve yöneticiler gibi paydaşları kapsayacak bir işbirliğine ihtiyaç vardır.

Ekoturizm Uygulamaları İçin İlkeler:

"Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları"

Fethiye Ekoturizm Rotaları Geliştirme Raporu çalışması üst ölçekten alt ölçeğe planlama yaklaşımı ile ele alınmıştır. Bu sebeple çalışma kapsamında 2015'te Türkiye dahil Birleşmiş Milletler'e üye 193 ülke tarafından 2030 sonuna kadar ulaşılmak üzere kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, diğer adıyla Küresel Amaçlar üst kriter olarak dikkate alınmıştır. 169 hedefi bulunan 17 küresel amaçtan;
8 İnsana Yakışır iş ve Ekonomik Büyüme,
11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar,
12 Sorumlu Üretim ve Tüketim,
17 Amaçlar için Ortaklıklar,
Fethiye'de yürütülecek olan ekoturizm uygulamaları için referans olacak ana kriterler olarak değerlendirilmiştir. Sayılan Küresel Amaçlar ışığında belirlenen öncelikli kriterler için, yürütülecek ekoturizm çalışmalarının aşağıdaki ilkelere göre ilerlemesi önem taşımaktadır.

"Ortaklık"

Ekoturizm uygulamalarında bütüncül yaklaşımın önemi nedeniyle; yürütülecek planlanma, düzenlenme, tanıtma ve denetlenme gibi adımlarda bu yaklaşımın sürmesi için ortaklık ilkesi önem taşımaktadır. Ekoturizm uygulamalarının hem avantajlarından, hem de gerekliliklerinden biri bölgesel ve yerel ölçekte yatay işbirliği zeminlerine ihtiyaç duymasıdır. Bu sayede aynı bölgedeki ortak kültürel miras ve doğal değerleri paylaşan yerel aktörlerin, bu kapsamda bir araya gelmeleri yönetim ve uygulama süreçlerinin devamlılığını sağlamaktadır. Tüm bu sebeplerden ötürü Fethiye'de yürütülecek ekoturizm uygulamaları için paydaşlar arasında ortaklık zeminleri kurulmalıdır.

"Koruma ve Canlandırma"

Kültür ve Turizm Bakanlığı ve ÇEKÜL'ün yürüttüğü Kültür Rotaları çalışmaları kapsamında hazırlanan Kültür Rotaları Planlama Rehber'inde; doğal ve kültürel miras öğelerinin, en yakınında yer alanlardan başlamak üzere o bölgede yaşayan insanlarla ilişkilendirilmesinin, bu değerlerin sahiplenilmesini ve korunması için yerelde bir mekanizma oluşmasını sağlayacağı belirtilmiştir. Ayrıca kültürel ve doğal mirasın rota üzerinde etkin hale getirilmesinin, ancak günümüz yaşamıyla bütünleştirici bir yaklaşımla korunmasına bağlı olduğuna da dikkat çekilmektedir. Bu yaklaşımın temel araçlarından biri olarak, kültürel ve doğal değerlerin ekoturizm ve alternatif sektörlerle ilişkilendirerek kullanılması olarak görülmüş; bahsedilen değerlerin günümüz ihtiyaçlarına göre şekillenen ekonomik faaliyetlerde, koruma ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmesinin yerel halkın sahiplenme ve koruma davranışlarını da etkileyeceği belirtilmiştir. Fethiye'deki ekoturizm uygulamaları için bu perspektiften hareket eden bir yaklaşım benimsenmelidir.

"Duyarlı Kullanım"

Kültür Rotaları Planlama Rehberi'nde bahsedilen bir diğer önemli konu ise duyarlı kullanım ilkesidir. Kullanıma dair planlama aşamasında; ekoturizm bileşenlerinin belirlenmesinde ve miras öğeleriyle ilgili aktif kullanım kararları verilmesinde, ilk olarak duyarlı bir eylem çerçevesi ortaya konulmalı ve planlama süreci buna göre yürütülmelidir. Bu sayede, turizm sektörünün gelişimi ve buna bağlı ekonomik faaliyetlerin doğal ve kültürel değerler üzerindeki etkileri dengelenecektir. Kültürel ve doğal miras öğelerinde hassasiyet derecesi ve taşıma kapasitesinin tespit edilmesi, kullanım koşullarını belirlemektedir. Örneğin Kayaköy'deki Rum Evleri ya da Yanıklar'daki Sığla Ormanı gibi nadir ve hassas niteliklere sahip bir arkeolojik ya da doğal değer, bölge kimliği için belirleyici ve ekoturizm kurgusunda vazgeçilmez

bir öğe olabilir. Bu durumda, rotanın yaratacağı hareketlilik ve yapının hassasiyeti birlikte düşünülmeli, gerekirse ziyaret veya yeni bir işlevle kullanım konularında özel kısıtlamalara gidilmelidir.

"Kırsal Kalkınma ve Ekoturizm"

Yerel ekonominin geliştirilmesi ve halkın ekonomik ve sosyal refahının yükselmesi birçok açıdan önemli olduğu gibi, ekoturizm çalışmalarının da ana unsurlarından biridir. Bu bağlamda ekoturizm çalışmaları yürütülürken bölge halkının yaratılacak ekonomik modellerin uygulayıcısı ve sahibi olması gözetilmelidir. Bunu sağlamak için yerel halkın var olan ekonomik faaliyetlerinin potansiyelleri değerlendirilmeli, yeni ekonomik faaliyetler için bilgi ve sermaye desteği sağlanacak mekanizmalar kurgulanmalıdır. Ekoturizme bağlı ekonomik modelleri konaklama ve yeme içme işletmeleri dışında turizm faaliyetlerinin destekleyici unsurları olan el sanatları, yerel gıda üretimi, yerel rehberlik faaliyetleri gibi dolaylı alanları da kapsayacak şekilde genişletmek önem taşımaktadır. Sermaye birikimi olmaması engeliyle hayata geçirilmesi güç görünen bazı yatırımlar kooperatifçilik faaliyetleri ile hayata geçirilmelidir.

Yerel Katılım

Yerel halkın görüşlerinin alınmasının, gerek planlama aşamalarında, gerekse karar ve uygulama süreçlerinde yönlendirici etki taşıdığı bilinmektedir. Bu etkinin göz ardı edilmemesi, yerel halkın ekoturizm uygulamasını doğal ve kültürel mirası ile birlikte sahiplenmesini kuvvetlendirmektedir. Bu nedenle, araştırma süreciyle birlikte yerelin katılımını sağlayacak buluşmaların düzenlenmesi, ekoturizm uygulamalarının planlanmasında da görüş paylaşımına devam edilmesi önerilmektedir.

Tematik Yaklaşım ve Yerel Etkinlikler

Ekoturizm uygulamalarında koruma ve canlandırmaya yönelik bir yaklaşım izlenirken, güncel eğilimleri takip eden ve bölgesel değerleri öncelik tutan tematik bir bakış açısının kazanılması önemlidir. Bu sayede planlanan rota ve ekoturizm uygulamaları üzerinde yerel temaları günümüz koşullarına uyarlayarak zenginleşen yeni güzergah veya cazibe noktaları yaratılabilir. Planlanan rota ve ekoturizm uygulamaları bölgeye dışarıdan gelen ziyaretçilere yönelik olmasının yanında, yerel halka da hizmet edecek şekilde kurgulanmalıdır. Bu düşünceden hareketle yerel halka yönelik gezi, şenlik, eğlence, eğitim, seminer, yarışma gibi etkinlikler yerel halkla birlikte organize edilmeli ve bu sayede kalıcı hale getirilmelidir. Bu etkinliklerin sonucunda yerel halkın yaşadığı bölgeye karşı farkındalığı ve sahiplenme eğilimi de artacaktır. Yerel halkın sahiplendiği ve günlük hayatının bir parçası olan etkinlikler ekoturizmi deneyimlemek isteyen hedef kitle için doğru üründür.

Bütüncül Kurgu ve Yönetim

Bütüncül kurgu, çalışılan alan veya konunun tüm yönleriyle ele alınması ve planlanması şeklinde anlaşılmalı ve bu ilke, ekoturizm çalışmalarında bir esas olarak kabul edilmelidir. Çok sayıda değişkene bağlı olarak geliştirilen ve gerek miras öğeleri, gerekse sektörel yönelimler konusunda bir dizi karar üreten ekoturizm kurgusunun, bölge ölçeğinde bir tutarlılık yakalaması ancak bütüncüllük ilkesiyle sağlanabilir. Rota kurgusunun temel bileşenlerini belirlerken, bu bileşenlerin farklı boyutlarını ele alan bütüncül bir yaklaşım benimsenmelidir. Miras alanları, yapılar, doğal değerler, yürüyüş yolu gibi fiziksel özellikleri gözetmenin yanı sıra yerleşimleri ve yaşayanları doğrudan etkileyen sosyal ve ekonomik boyutlar da değerlendirilmeli, rota üzerindeki odak ve güzergâh seçimleri bu değerlendirmeyle desteklenmelidir. Örneğin geleneksel yaşamın korunması, kırsal kalkınmanın desteklenmesi gibi kararlarda bu ilke göz önünde bulundurulmalıdır.

5.3. Turizm Faaliyetleri İçin Kriterler ve İlkeler:

"Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)"

1992 Rio Konferansı sonrasında tüm dünyada yükselmeye başlayan çevre bilinci, turizm sektöründe de izlerini göstermeye başlamıştır. Bu etkilerle turizm sektörü gelişmiş olan birçok destinasyonda yerel, bölgesel ya da ulusal düzeyde kamu kurumları ya da STK'lar eliyle sürdürülebilirlik odaklı plan, politika, strateji ve uygulamalar yürütülmeye başlamıştır. Tüm bunların sonucunda, Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) 2004 yılında, sürdürülebilir, sorumlu ve çevresel hassasiyetleri olan turizm plan ve uygulamalarını hayata geçirmek için yürütülen bu çalışmalarla ilgili turizmin sürdürülebilirlik göstergelerini belirlemiştir.

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM İÇİN ON İKİ HEDEF

EKONOMİK BOYUTLAR
1- Ekonomik Çeşitlilik
2- Yerel Ekonomik Refah
3- İşgücü-Hizmet Kalitesi
4- Sosyal Eşitlik
SOSYO-KÜLTÜREL BOYUTLAR
5- Ziyaretçi İhtiyaçlarının Tatmini
6- Yerel Katılım ve Kontrol
7- Toplumsal Refah
8- Kültürel Zenginlik
ÇEVRESEL BOYUTLAR
9- Fiziki Bütünlük
10- Biyolojik Çeşitlilik
11- Kaynak Verimliliği
12- Çevresel Temizlik

"Kültür Ve Turizm Bakanlığı "

TÜRKİYE TURİZM STRATEJİSİ 2023

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi 2023'te; Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Bolu, Zonguldak, Bartın, Kastamonu ve Sinop illerini kapsayan bölge, Antalya'nın iç kesimlere doğru doğusu, Torosların eteklerinde Antalya ve Mersin'in birleştiği alanlar ve GAP Koridoru ile Kış Koridoru'nu birleştiren "GAP EkoTurizm Koridoru" biyolojik çeşitlilik açısından ve ekoturizm potansiyeli açısından Türkiye Turizm Stratejisi'nde ekoturizmin öncelikle geliştirileceği bölgeler olarak belirlenmiştir.

Strateji Belgesi'nde özellikle Akdeniz kıyı şeridinde yoğun şekilde görülen turizm tesislerine değinilmiş, bu tesislerin iç kesimlerde düzenli yapılaşması için öneriler getirilmiş ve hedefler belirlenmiştir. Her ne kadar bu strateji belgesinde Fethiye özelinde bir stratejiye yer verilmemiş olsa da bölgesel ve yerel ölçekli planlar incelendiğinde Fethiye'nin turizm potansiyelinde ekoturizm faaliyetleri öne çıkmaktadır.

EKOTURİZM ROTALARI VE ALAN YÖNETİMİ

Fethiye Ekoturizm Rotaları Geliştirme Raporu'nun uygulamaya dair yaklaşımı için; konuyu tüm tarafları ve tüm unsurları ile bir bütün olarak ele alan, toplumsal, kültürel ve doğal değerleri ekonomik verilerle birlikte değerlendiren alan yönetimi yönteminin planlama ve uygulama ilkeleri önerilmektedir. Öte yandan Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ekoturizm rotaları çalışması da bu kapsamda dikkate alınabilir.

ÜRÜN VE HİZMET KRİTERLERİ

Fethiye'de yürütülecek ekoturizm faaliyetlerinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Yeşil Yıldız Belgesi yanında Global Sustainable Tourism Council'in (Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi) destinasyon, tur operatörü, oteller ve ziyaretçiler için belirlediği kriterlerin dikkate alınması önerilmektedir. Turizm dışındaki faaliyetler için bu faaliyetlerle ilgili sürdürülebilirlik ilkesine uygun olan ulusal ve uluslararası kriter ve ilkelerin dikkate alınması önerilmektedir.

6 MEVCUT DURUM ANALİZİ

6.1. Türkiye'de Ekoturizm

EKOTURİZM NEDİR?

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'ne (UNWTO) göre ekoturizm, ziyaretçinin temel motivasyonunun, ekosistemin bütünlüğünü korumak ve yerel halkın refahını artırmak için; sorumluluk bilinciyle biyolojik ve kültürel çeşitliliği gözlemlemek, öğrenmek, keşfetmek, deneyimlemek ve takdir etmek olduğu, doğa temelli bir turizm faaliyetidir. Ekoturizm, biyolojik çeşitliliğin, doğal çevrenin ve kültürel varlıkların korunmasına yönelik farkındalığı hem yerel halk hem de ziyaretçiler için artırmakta ve ekosistem üzerindeki olumsuz etkiyi en aza indirgemek için özel yönetim süreçleri gerektirmektedir. Farklı ülkelerde uygulanan ekoturizm faaliyetleri ve bilim insanları ile ilgili kurumların yaptığı ekoturizm tanımlarının tümünde üç ana nokta karşımıza çıkmaktadır. Ekoturizm faaliyetleri doğa ve doğal kaynakların korunması, gelenekler ve kültürel değerlerin korunması ve yerel halka fayda sağlanmasına yönelik olarak planlanır ve uygulanır.

İlk olarak 1992 yılında Rio'da düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı sonrasında konuşulmaya başlayan ekoturizm, kitle turizminin doğal, kültürel ve toplumsal değerler üzerindeki olumsuz etkilerine bir tepki ve çözüm önerisi olarak ortaya çıkmıştır. Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) ekoturizm ve doğa turizminin genel olarak turizm endüstrisinden 3 kat daha hızlı büyüdüğünü açıklamıştır. (2004) Son yıllarda teknoloji ve ulaşım imkanlarının artması da kitlesel turizm hareketlerine alternatif modellerin gelişmesine katkı sağlamıştır. Bu durum ekoturizme dair farkındalığın ve ilginin artmasına da etki etmektedir. Son olarak bazı geleneksel turizm türleri doyma noktasına ulaşmış haldeyken, ekoturizmin istikrarlı bir şekilde büyümeye devam etmesi beklenmektedir.

TÜRKİYE'DE EKOTURİZM

Türkiye batısında Ege Denizi, kuzeyinde Karadeniz, güney kıyısı boyunca Akdeniz'in getirdiği farklı iklim ve coğrafi özelliklerinin yanında, iç kesimlerdeki yüksek dağlar, platolar ve göller ile doğuda komşu olduğu Ön Asya coğrafyasının etkileri sayesinde çok fazla doğal değere sahiptir. Bu coğrafi çeşitlilik aynı zamanda kültürel hayatı da etkilediği için çok kültürlü yapısıyla da dikkat çekmektedir. Bu doğal ve kültürel zenginliklerine tarih boyunca ev sahipliği yaptığı medeniyetlerin izlerini, yani tarihi değerleri de eklediğimizde önemi daha da artmaktadır. 3 kıtanın kesişim noktasında bulunan Anadolu coğrafyası, bitki çeşitliliği yönünden dünyanın en zengin bölgelerinden biridir. Bitkisel çeşitlilik bakımından dünyada öne çıkan 8 coğrafi bölgenin 3 tanesinin kesişme noktasında yer almaktadır. Bu özelliklerinin sonucu olarak, 12.054 bilinen bitki türü sayısı ile Türkiye, 12.000 civarında bitki türü barındıran Avrupa kıtasına denk bir zenginliğe sahiptir. Anadolu coğrafyası, barındırdığı endemik (sadece bir bölgede yetişen) bitki türü sayısı bakımından da dikkat çekmektedir. Örneğin tüm Avrupa kıtasında toplam endemik bitki tür sayısı 2.400 civarında olmasına rağmen, bu sayı Türkiye' de 3.905 adettir. Flora ve fauna çeşitliliği açısından diğer bir önemli ekoturizm kaynağı olan sulak alanlar ise Türkiye'de 1.295.546 hektarlık yüzölçümüne sahiptir. Bu sulak alanların 76 tanesi uluslararası öneme sahiptir. Bu doğal güzelliklerin yanında Türkiye'nin sahip olduğu çok kültürlü yapı da dikkat çekmektedir. Ekoturizm açısından önem arz eden yerel halk ve yerel kültürel değerler açısından Türkiye'nin sahip olduğu değerler oldukça fazladır.

Türkiye'de ekoturizm uygulamaları diğer ülkelerde olduğu gibi Rio Konferansı'nın etkileri ve kitle turizminin yarattığı tahribata tepki ve çözüm olarak gelişmeye başlamıştır. 2000'li yılların başından itibaren STK projeleri, Sosyal Sorumluluk projeleri, Citta Slow uygulamaları ve bireysel girişimler olarak gözlemlenebilmektedir. Buna paralel olarak kamu kurumları da ekoturizme yönelik plan ve stratejiler geliştirmeye başlamış, yasal altyapı için çalışmalar yürütülmüştür. Günümüzde ekoturizme dair yasa ve mevzuat çalışmaları devam ederken mekânsal planlama, çevre dostu işletmelerin belgelenmesi gibi konularda örnek uygulamalar karşımıza çıkmaktadır.

TaTuTa

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'nin 2004 yılında başlattığı TaTuTa (Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası) Projesi Türkiye'de planlı, organize ve geniş çaplı ilk ekoturizm uygulamalarından sayılabilir. TaTuTa projesinin ana amacı Türkiye'deki ekolojik tarım ile geçinen çiftçi ailelerine mali, gönüllü işgücü ve/veya bilgi desteği sağlayarak ekolojik tarımı teşvik etmek ve sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Projede, ekolojik üretimin teknik, pazarlama, sosyal, çevresel vs. boyutlarında bilgi/ilgi sahibi kişilerin, çiftlik ve işletmelerde bilgi, deneyim ve/veya işgüçlerini paylaşırken yiyecek, içecek ve barınma ihtiyaçları çiftlik tarafından karşılanmaktadır. TaTuTa Projesi daha ziyade organik üretim yapan çiftçilere ek gelir ya da işgücü desteği sağlama misyonuyla hareket etmiş; alternatif bir turizm modeli olmaktan uzak durmuştur. 2003'de 25 çiftlikte başlayan proje, bugün 80'den fazla çiftlikle devam etmektedir.

Gelecek Turizmde

Turizm eksenli bir yerel kalkınma modeli oluşturulmasını sağlama konusunda; Kültür ve Turizm Bakanlığı, UNDP ve Anadolu Efes'in yürüttüğü Gelecek Turizmde Projesi öne çıkan uygulama olarak düşünülebilir. 2007 yılında Çoruh Vadisi'nde Doğu Anadolu Turizm Geliştirme Projesi (DATUR) adı altında başlayan proje sayesinde bölgede 20'den fazla ev pansiyonu kurulmuş, turizme hizmet eden birçok sivil toplum kuruluşu faaliyete geçmiş, bisiklet ve yürüyüş rotaları oluşturulmuş, rafting, kuş gözlemi gibi yerel festivaller düzenlenmiştir. 2013 yılından itibaren turizmin alternatif bir sürdürülebilir kalkınma

aracı olarak yer edinmesi, girişimciliği teşvik ederek yerel modellerin oluşturulması, kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplumu bir araya getirerek turizme katkı sağlanması amacı ile Gelecek Turizmde Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda ekoturizm modeli sayabileceğimiz birçok proje desteklenmiş ve uygulanmıştır.

Citta Slow

Citta Slow yani Sakin Şehir dünyanın birçok yerinde uygulanan, daha ziyade şehirlerin dokularının korunmasını amaçlayan ancak ekoturizm faaliyetleri ile de ekonomik gelişime aracı olan bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. 1999 yılında İtalya'nın Greve in Chianti kentinde kurulan Cittaslow hareketi, nüfusu 50.000'nin altındaki kentlerin, belli kriterleri karşılaması ve belli taahhütleri kabul etmesi neticesinde üye olabildiği uluslararası bir belediyeler birliğidir. İtalyanca Citta (şehir) ve İngilizce Slow (yavaş, sakin) kelimelerinden oluşan Cittaslow kelimesi, Türkiye'de Sakin Şehir olarak kullanılmakta ve bilinmektedir. Cittaslow felsefesi benimsenen yerlerde, o kentin yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ve kalkınmasının; kentin mimarisi, gelenek ve görenekleri, doğal değerleri, yerel yemekleri ve tarihsel kimliğinin korunmasıyla mümkün olacağı düşünülmektedir. Cittaslow felsefesi, kendi değer ve potansiyeline odaklanan kentlerin, hangi alanlarda güçlü ve zayıf olduklarını tespit etmelerini ve sahip oldukları değerler ve imkanlar üzerinden bir strateji geliştirmelerini teşvik etmektedir.

Citta Slow Türkiye organizasyonunun söylemine göre; bir şehrin Cittaslow olması, o şehrin dokusunun, renginin, müziğinin ve hikâyesinin uyum içinde, şehir sakinlerinin ve ziyaret edenlerin zevk alabilecekleri bir hızda yaşanması anlamına gelmektedir. Yerel zanaatı, tatları ve sanatları sadece eskilerin hatırlayabildiği kavramlar olmaktan çıkarmak için bunları yeni nesillerle ve kenti ziyaret eden misafirlerle paylaşmaktır. Citta Slow hareketi, doğaya zarar vermeden de kentlerin gelişebileceğini savunmaktadır. Türkiye'deki 2020 itibariyle 18 adet olan Citta Slow üyesi ilçe bu özellikleriyle ekoturizme uygun planlama ve uygulamaları hayata geçirdiği için dolaylı bir örnek olarak sayılabilir.

Özel Sektör

Türkiye'de 2005 yılından itibaren özellikle Ege, Akdeniz sahil bandında bazı küçük ekoturizm yatırımları gözlemlenmiştir. Ekoturizmin yıllar içinde yükselen eğiliminin ve turizm yatırımcılarında ve halkta oluşan farkındalığın etkisiyle 2015 yılından sonra Karadeniz'den, Trakya'ya, Kuzey Ege'den Doğu Akdeniz'e sürdürülebilir turizm ya da ekoturizm yaklaşımıyla yapılan birçok yatırım dikkat çekmektedir. Bu işletmeler genelde çiftlik, ekolojik otel, kamp yeri, gibi uygulamalar olarak karşımıza çıkmaktadır.

FETHİYE'DE EKOTURİZM

Fethiye yukarıda belirtilen değerler açısından ele alındığında hem doğal değerleri, hem kültürel değerleri ile büyük bir ekoturizm potansiyeline sahiptir. Öte yandan önemli gelir kaynaklarından biri olan tarımsal üretimin halen yoğun şekilde sürüyor olması, kırsal yaşamın varlığı önemli avantajlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Öte yandan turizm hareketlerini destekleyen doğal ve tarihi değerleri, ulaşım ağı ve tanınırlığı da sürdürülecek olan ekoturizm faaliyetlerinin başarısında önemli bir rol oynamaktadır. Tüm bu veriler Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın bölge planı içinde Fethiye'yi öncelikli ekoturizm gelişim alanı olarak belirlemiş olması ile de desteklenmektedir.

Türkiye'deki ekoturizm uygulamaları için yukarıda bahsedilen ulusal ölçekli çalışmaların örneklerini Fethiye'de görmek mümkündür. Yanıklar Mahallesi'nden iki işletme TaTuTa projesinin başladığı 2004 yılında projeye dahil olmuştur. Takip eden yıllarda Üzümlü'den 1 ve komşu ilçe Seydikemer'den 2 işletme daha eklenmiştir. Öte yandan Üzümlü için Citta Slow süreçleri başlatıl-

mış, Büyükşehir yasası sonrası askıya alınmıştır.

Ayrıca Gelecek Turizmde projesine kamu, sivil toplum kuruluşları işbirliği ile bugüne kadar üç proje sunulmuştur. Biri Fethiye Ekolojik Yaşam Derneği ile FETAV ortaklığında Yanıklar Köyü merkezli bir proje, diğeri Likya Yolu'nu içine alan, FETAV ve Fethiye Kaymakamlığı ortaklığında bir proje, sonuncusu ise yine Yanıklar bölgesinde yürüyüş ve bisiklet yollarını ele alan Fethiye Ekolojik Yaşam Derneği, Fethiye Kaymakamlığı ve Fethiye Belediyesi ortaklığında bir projedir. İlk iki proje finale kalmış, atölye çalışmalarında değerlendirilmiş ancak destek alamamıştır. Bunun dışında Fethiye'ye en yakın proje Köyceğiz'deki Tıbbi Aromatik Bitkiler Evi projesidir. Bu rapor kapsamında önerilen faaliyetlere, Mardin'de yürütülen İpekyolu Kadın Kooperatifi'nin işlettiği misafirevi projesi, Çanakkale'de yürütülen Troya Kültür Yolu projesi, Ovacık Köyü'nde Bir Gün projesi, Seferihisar'ın Geleneksel Mutfağı projesi, Likya Yolunda Bir Tarih Molası projesi gibi projeler örnek alınabilir.

Son olarak özel sektörün Fethiye ve çevresinde birçok ekoturizm uygulaması gözlemlenmektedir. Bu uygulamaların bir kısmı Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın ekoturizm ve sürdürülebilir turizm konularında açtığı hibe programlarından destek de almıştır. Tüm bu uygulamaların dışında ekoturizm faaliyeti olarak ele alabileceğimiz faaliyetler için Fethiye'de önemli cazibe alanları olduğu görülmektedir.

Fethiye'de yürütülecek olan ekoturizm projeleri Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın Ekoturizmde Yeni Destinasyonlar Sonuç Odaklı Programı kapsamında ilan ettiği desteklerden yararlanabileceği gibi Tarım ve Orman Bakanlığı'nın Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programı kapsamında ilan ettiği desteklerden de yararlanabilmektedir. Fethiye'de ekoturizm etkinliği ya da aktivitesi olarak sayılabilecek uygulamalardan bazıları;

Dağ ve Doğa Yürüyüşü

Fethiye, doğa yürüyüşü ve uzun etap yürüyüş turizminin Türkiye'deki ilk örneği olan Likya Yolu'nun başlangıç noktasında yer almaktadır. Bunun yanında Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası'nın yaptığı Fethiye yürüyüş ve bisiklet yolları çalışmasında bu alanda çok daha büyük potansiyele sahip olduğu gözlemlenmektedir. Proje kapsamında 38 adet yürüyüş ve bisiklet rotası tespit edilmiş, güzergahların GPS koordinatları belirlenerek ve yön ve bilgi tabelaları hazırlanarak; yürüyüş rotaları üzerindeki tarihi, doğal güzellikler ile kültürel zenginliklerimizin anlatıldığı "Yürüyüş Parkurları ve Alternatif Turizm Etkinlikleri Kitabı" çıkarılmıştır. Seçilen tüm noktalarda kısa ve uzun etap güzergahlar yürüyüş meraklıları tarafından yürünmektedir.

Bitki ve Yabani Hayat Gözlemleme ve Foto Safari

Fethiye, endemik türler açısından Türkiye'nin önemli alanlarından biri olan Teke Bölgesi sınırları içinde yer almaktadır. Deniz seviyesinden 3000 metre yüksekliklere çıkan coğrafi özelliği özel bir mikroklima oluşturmuş, bu da bitki ve yabani hayatla ilgili önemli bir çeşitliliğe sahip olmasını sağlamıştır. Bu yönüyle Orta Amerika ya da Asya'da öne çıkan bitki ve doğa gözlem aktiviteleri konusunda büyük potansiyel taşıdığı görülmektedir. Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası'nın yayınladığı Babadağ Bitkileri kitabı deniz seviyesinden 2000 metrelere çıkan bu bölgedeki zenginliği göstermektedir. 3 yıl süren detaylı araştırma ile 1965 rakımda yürütülen çalışma sonunda Babadağ'da 72'si endemik olmak üzere yaklaşık 500 türün tespit edildiği çalışma, kitap haline getirilmiştir.

Tüm bu coğrafi çeşitlilik ekoturizm faaliyetleri içinde sayılan fotosafari için de potansiyel taşımaktadır. Buna ek olarak Türkiye'nin önde gelen seyahat ve belgesel fotoğrafçılarından olan ve hem yurt içinde hem de yurt dışında fotoğraf turlarına rehberlik eden Faruk AKBAŞ'ın Fethiye'de yaşıyor olması bu alanda değerlendirilmesi gereken bir durum olarak görülmektedir.

Kırsal Turizm

Ekoturizm içinde sayılabilecek bir diğer faaliyet de kırsal turizmdir. Kırsal turizm, tarım turizmi, agro turizm ya da çiftlik turizmi gibi anılan faaliyetleri de içeren, turistin kırsal yaşam pratiklerinin çoğunu deneyimleyebildiği bir tür olarak sayılabilir. Çiftliklerde konaklamanın yanında çiftçi/üretici pazarları, günübirlik ziyaret edilebilen eski ve/veya yeni çiftlikler, yol kenarı üretici tezgahları, yerel yiyecek ve içecekleri sunan işletmeler, kırsal alana özgü şenlikler ve eğlenceler de kırsal turizm faaliyetlerinin kısa süreli deneyimlenebildiği seçenekler olarak sayılabilir. Fethiye'de kırsal turizmin ilk örneklerinden sayılabilecek çiftlikler bulunmaktadır. Üretici pazarı olarak bilinen Fethiye Cuma Pazarı bu kapsamda geliştirilebilecek değerlerden biri olarak görülmektedir.

Ornitoturizm

Fethiye, bir diğer ekoturizm faaliyeti olarak sayabileceğimiz kuş gözlem turları yani ornitoturizm için de potansiyel taşımaktadır. Yanıklar'daki Akgöl, merkezde yer alan Çalış Kuş Cenneti kolaylıkla ulaşılabilecek kuş gözlem alanları arasında sayılabilir. Ayrıca yakınlarda yer alan Girdev Yaylası da bu alanlara eklenebilir. Fethiye'deki kuş çeşitliliğine dair Paul Hope'un kitabı önemli bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuş gözlemciliği turizminin önemli özellikleri arasında mevsim ve zaman sınırı olmaması, 365 gün 24 saat yapılabilmesi, ayrıca kuş gözlemiyle ilgilenen kesimin yüksek kültür ve gelir seviyesine sahip olması sebebiyle önemli bir faaliyet alanı olarak sayılmaktadır.

Sualtı Dalışı ve Su Sporları

Fethiye su altı dalışı ve su sporları konusunda farklı tecrübe ve ilgiye göre altyapıya sahip olmasına rağmen bu konuya odaklanılamaması nedeniyle hak ettiği ilgiyi görememiştir. Geçmişte batık dalışı için girişimler olmasına rağmen kalıcı olamamıştır. Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası'nın 2020 yılında GEKA tarafından Alternatif Turizm Altyapısının Geliştirilmesine Yönelik Mali Destek Programı kapsamında hibe desteği alan

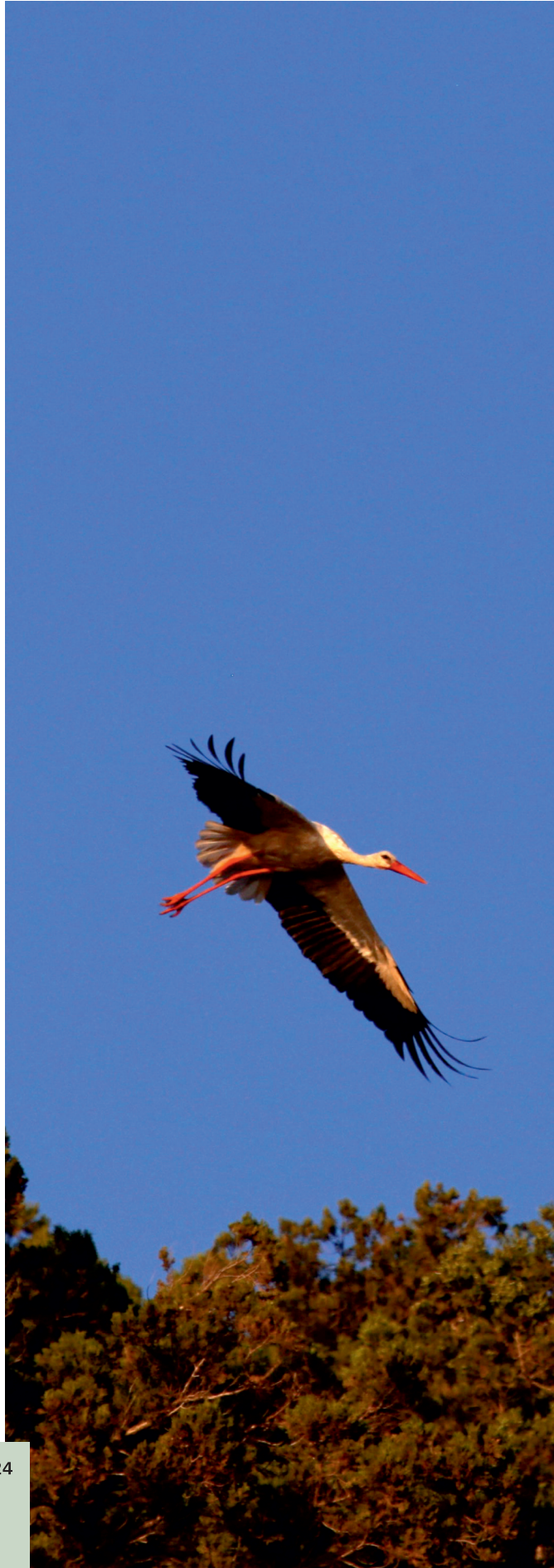

"Fethiye Sualtı Tarih Parkı" projesi ile bu alanda potansiyelin değerlendirileceği düşünülmektedir. 2021 yılında başlatılan bu projenin amacı yapay resif uygulaması ile bölgedeki sualtında tahribata uğrayarak yok olan biyolojik çeşitliliği geri kazanmak, uzun vadede deniz çayırlarının gelişimini sağlamak, kullanılacak yapay resif tasarımlarında Fethiye'nin tarihi ve arkeolojik değerlerini işleyerek dalış severlere bölgenin tanıtımını yapmak ve sualtı dalış turizmi potansiyelini ortaya çıkarmaktır. Fethiye İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ve bölgedeki balıkçı kooperatiflerinin de aktif olarak yer aldığı projenin, doğa dostu yanıyla su altı popülasyonu için uzun dönemli bir fayda sağlaması beklenmektedir. Projenin hedefi bölgedeki dalış noktalarında deniz çayırları ve canlı türleri için yapay resif alanı oluşturularak, dalış noktalarının sahip olduğu zengin sualtı dip coğrafyasına eşlik edebilecek biyolojik çeşitliliğin gelişimini sağlamaktır.

Su altı potansiyeli dışında, Fethiye kıyılarında kitesurf, yelkenli, deniz kayağı, rüzgar sörfü gibi sporlar da yapılmaktadır. Bu alanlarda yapılacak altyapı ve üstyapı yatırımları ile girişimlerin desteklenmesi sayesinde önemli gelişim kaydedeceği öngörülmektedir.

SONUÇ:

Türkiye'de ekoturizm konusunda yasa ve mevzuat altyapısı henüz tamamlanmamıştır. Bununla birlikte doğa dostu turizm uygulamaları çeşitli programlar altında belgelenmekte ve teşvik edilmektedir. Bu kapsamda sayabileceğimiz uygulamalardan birisi de Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yürüttüğü, konaklama tesislerine verilen yeşil yıldız belgesidir. Bağımsız kuruluşların yürüttüğü farklı ekoturizm sertifikasyon programları da bulunmakta, örnek uygulamalar artmaktadır.

Ekoturizm uygulamalarının artması sadece doğal ve kültürel değerlerin korunması ile kırsal kesimlerde halkın refahının artmasına değil, aynı zamanda kitle turizmi uygulamalarına da olumlu katkılar getirecektir. Doğal değerlerin korunması ve ekoloji konusunda farkındalığın giderek artması bölgenin değerini arttıracaktır. Fethiye ekoturizm açısından önemli potansiyele sahiptir ve bu konuda özel sektörün gelişmesi ve örnek uygulamaların çeşitlenmesi için kamu kurumları da adımlar atmaktadır.

Bu kapsamda Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın Ekoturizmde Yeni Destinasyonlar Sonuç Odaklı Programı ile 2022 yılında hibe programı açıklaması beklenmektedir. Aynı şekilde Tarım ve Orman Bakanlığı, Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında zaman zaman destekler sağlamaktadır.

ali karacan

6.2. Fethiye'ye Dair Tespitler

Ölüdeniz, Göcek, Kayaköy, Kabak Koyu, Kelebekler Vadisi gibi cazibe merkezleri ile Türkiye'deki turizmin öne çıkan noktalarından biri olan Fethiye'de, kıyı bandında gerçekleşen, doğal ve kültürel değerler üzerinde baskısı olan yoğun turizm faaliyetlerinin ekoturizm uygulamaları ile dengelenmesi hedeflenmektedir. Bu sayede hem nitelikli turizm ile turist başına düşen turizm harcamalarının artması, hem doğal ve kültürel değerlerin sürdürülebilir kullanımı, hem de turizmden elde edilen gelirin yerel halka ve farklı gelir gruplarına daha dengeli dağılması mümkün olacaktır. Bu amaçlar doğrultusunda, farklı ülkelerde ve Türkiye'de uygulanan iyi örnekler incelenerek Fethiye'nin potansiyeli ve koşullarına uygun ekoturizm uygulamaları önerilmektedir. Bu hedeflere ulaşmak için tasarlanacak olan ekoturizm uygulamalarının hazırlık çalışmaları kapsamında yapılan saha ziyaretleri, ikili görüşmeler ve literatür taraması sonucunda fırsat ve riskler altı başlıkta toplanmıştır.

1- Farklı Pazarlarda Bilinen, Ulaşımın Kolay Olduğu Bir Destinasyon Olması

2- Cazibe Unsuru Olacak Çok Sayıda Doğal ve Kültürel Değerinin Olması

3- Turizm Bilinci ve Farkındalığının Olması

4- Altyapı ve Mevzuattan Kaynaklanan Riskler

5- Doğal ve Kültürel Değerlerin Sürdürülebilir Kullanım Riskleri

6- Ekoturizm Odaklı Bilinç, İnsan Kaynağı Riskleri

1- FARKLI PAZARLARDA BİLİNEN, ULAŞIMIN KOLAY OLDUĞU BİR DESTİNASYON OLMASI

1.1. Farklı Ülkelerde Fethiye'nin Tanınması
Fethiye, çok sayıda ülke ve şehirden charter uçuş düzenlenen Dalaman Havalimanı'na yakın konumu ile Türkiye'de yoğun turist ağırlayan destinasyonlarının başında gelmektedir. Bu açıdan Fethiye'de yapılacak ekoturizm çalışmaları muadillerine kıyasla yabancı pazara ulaşmada avantajlı konumdadır.

1.2. Farklı Şehirlerden Direkt Uçuş Olması
Dalaman'a İstanbul'dan ve Ankara'dan düzenlenen direkt seferlere yaz aylarında yurtdışı seferler de eklenmektedir. Tarifeli uçuşların da olması, nitelikli turist profilinin hedeflenmesinde destekleyici bir unsur olarak görülmektedir.

1.3. Fethiye ve Çevresine Gelecek Turistlerin Ekoturizm Aktivitelerine Yönlendirilmesi
Fethiye İlçe Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerine göre Fethiye'ye covid-19 salgını öncesinde, 2019 yılında 2 milyonun üzerinde turist gelmiştir. Tasarlanan ekoturizm uygulamalarının yabancı hedef kitleye tanıtılması ve yabancıların rotaya gelmesi için bu potansiyel önemli bir fırsat sunmaktadır.

2. CAZİBE UNSURU OLACAK ÇOK SAYIDA DOĞAL VE KÜLTÜREL TURİZM DEĞERİNİN OLMASI

2.1. Bilinen ve Keşfedilmemiş Doğal ve Kültürel Zenginliklerin Olması

Fethiye'deki turizm faaliyetlerinin hemen hemen hepsi doğal ve kültürel değerler kaynaklıdır. Ölüdeniz, Kayaköy, Göcek, Kelebekler Vadisi gibi bilinen yerlerin dışında henüz çok tanınmamış Yeşil Üzümlü'de yer alan Cadianda Antik Kenti ya da kuzugöbeği mantarı ve dastar kumaşı gibi birçok doğal ve kültürel zenginliğe sahip olması Fethiye'deki tüm turizm hareketlerinin sürdürülebilir bir şekilde planlanması açısından fırsat sunmaktadır.

2.2. Dünyada Trend Olan Doğa ve Kültür Odaklı Aktivitelerin Planlanabilmesi

Dünyada talebin giderek yükseldiği yürüyüş rotaları, bisiklet rotaları, geleneksel festival organizasyonları, mutfak atölyeleri, gastronomi turları, tasarım atölyeleri gibi aktiviteler için Fethiye çok önemli potansiyele sahiptir.

2.3. Doğa ve Kültür Odaklı Aktivite ve Cazibe Merkezlerinin Kümelenme İmkanı

Bahsedilen aktivitelerin ve geliştirilecek ekoturizm uygulamalarının birbirine yakın mesafede ve birbirini destekleyecek şekilde yapılabilir/ziyaret edilebilir olması kümelenme etkisiyle bölgeyi daha cazip hale getirmesi açısından önemli bir fırsat sağlamaktadır.

3. TURİZM BİLİNCİ VE FARKINDALIĞININ OLMASI

3.1. Kamu Kurumlarında Bilinç ve Farkındalık

Fethiye'de turizmin en önemli sektörlerden olması nedeniyle kentteki kamu kurumlarında turizm ile ilgili bilinç ve farkındalık yüksektir. Bunun yanında belirlenen noktalarda turizm hareketlerinin olması, yapılacak çalışmaların diğer paydaşlar tarafından sahiplenilmesi açısından fırsat olarak görülmektedir.

3.2. Özel Sektörün Gelişmiş Olması

Fethiye'de turizmin farklı alt kolları ve turizm tedariği açısından gelişmiş bir özel sektör bulunmaktadır. Yapılacak olan uygulamalarda lojistik açısından önemli bir kolaylık sağlamaktadır.

3.3. Yerel Halkta Turizm Farkındalığının Olması

Ekoturizm için belirlenen noktalardan bazılarında turizm faaliyetleri sınırlı olsa da hem yakın çevredeki turistik noktalar hem de tedarik süreçleri sebebiyle yerel halkın turizm farkındalığının olması yapılacak çalışmalar için kolaylık sağlamaktadır.

4. ALTYAPI VE MEVZUATTAN KAYNAKLANAN RİSKLER

4.1 Turizme Yönelik Planlama Riski

Fethiye'nin güncel bir turizm master planı olmaması, buna ek olarak sürdürülebilir turizm planı/uygulaması eksikliği risk olarak görülmektedir. Kısa vadede ekoturizm uygulamaları planlanan noktalar ve bunların etki alanını kapsayan bütüncül bir planlama yapılmalı ve mevcut üst ölçekli planlarda gerekli revizyonlar yapılmalıdır. Bu çalışma planlanan ekoturizm rotasının kırsal alanın korunması ve kalkınması amacına ulaşabilmesi için önem taşımaktadır.

4.2 Mevzuattan Kaynaklanabilecek Riskler

Planlanan ekoturizm uygulamaları kapsamında yürütülecek olan ev pansiyonluğu, çiftlik turizmi, yöresel ürün üretimi, geleneksel mimari, yürüyüş ve bisiklet rotaları, lokanta ve kafe işletmeleri, hediyelik eşya dükkanları, üretici pazarı gibi çalışmalar için bu konularla ilgili mevzuat ve yönetmeliklerin tamamlanmamış olması ve bölgedeki imar durumu ile uyumlu olması önemlidir. Belirlenen noktaların ekoturizm alanı ilan edilmesi, tahsis ve izin süreçlerinin hızlı olmaması, çok sayıda kurumun yetki alanında olması risk oluşturmaktadır.

4.3 Ulaşım ve İletişim Altyapısındaki Riskler

Belirlenen noktalarda bireysel araç kullanımı ve yoğunluğunun azaltılması ile fosil yakıt kullanan araçlardan kaynaklı hava kirliliği, fosil yakıtın getirdiği iklim değişikliği, park sorunu ve görüntü kirliliği başta olmak üzere olumsuz etkilerin azaltıldığı, doğa dostu toplu taşıma ağını güçlendirecek bir planlama yaklaşımının benimsenmemesi ve talebe bağlı araç yoğunluğunun artması risk olarak görünmektedir. Belirlenen noktalarda yürütülecek çalışmalar için ziyaretçi memnuniyetini arttıracak ve alanlardaki dijital hizmetlerin kullanımını kolaylaştıracak internet (fiber) altyapısı kurulmalı, rota üzerindeki bilgilendirici materyallerin çok dilli olmasına dikkat edilmelidir.

4.4 Atık Yönetimi Uygulamalarındaki Riskler

Belirlenen bölgelerde artacak olan ziyaretçi yoğunluğu ile paralel olarak artacak atıkların geri dönüşüm, kompost gibi yöntemlerle bertaraf edilmesi konusunda yerel yönetimler ve yerel halkın bilgi ve teknik kapasite eksikliği risk teşkil etmektedir. Hem yerel halk, hem turizme yönelik işletmelerde temiz su ve atık su yönetimi konusunda doğa dostu yöntemlerin kullanılması açısından bilgi ve teknik kapasite eksikliği de aynı şekilde risk teşkil etmektedir. Bu noktada yerel yönetimlerle işbirliği, ortaklıklar ilkesine göre kurulmalıdır.

5- DOĞAL VE KÜLTÜREL DEĞERLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIM RİSKLERİ

5.1 Taşınmaz ve Somut Olmayan Kültürel Unsurların Korunamaması

Arkeolojik alanlar, tarihi yapılar ve geleneksel mimari örneklerinin korunarak kullanılması konusunda yerel halkın yeterince bilinçli olmaması, yasalara rağmen bu değerlerin korunamamış olması olarak karşımıza çıkmakta ve risk oluşturmaktadır.

Yöresel yemek tarifleri, el sanatları, geleneksel müzik gibi somut olmayan kültürel miras unsurlarının da genç nesle aktarılamaması ve bu konuda farkındalık eksikliği nedeniyle bu değerlerin yok olma riski önem taşımaktadır.

5.2 Doğal Hayatı Koruyucu Tedbirlerdeki Eksiklikler

Hem belirlenen noktalardaki alanın bir bütün olarak, hem de orman, gölet, akarsu, endemik türler gibi değerlerin ayrı ayrı korunmasının öneminin kamu, özel sektör ve yerel halka aktarılamaması, bu yönde koruyucu bir politikanın benimsenmemesi önemli bir risk olarak görülmektedir. Turizm faaliyetlerinin doğal hayat üzerindeki olumsuz etkileri de başka bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yürütülecek tüm çalışmaların doğada yaratacağı tahribatın en aza indirilecek şekilde planlanması noktasında ekonomik kaygıların ön plana çıkması rotanın sürdürülebilir kullanımı açısından risk oluşturmaktadır.

5.3 Yoğun Göç ve Hızlı Yapılaşma

Covid 19 salgını sonrası katlanarak artan göç ve geçici süre konaklama talebi Fethiye'nin tümünde katlanarak artan yapılaşmaya sebep olmaktadır. Özellikle ekoturizm için belirlenen Kayaköy, Faralya, Yanıklar ve Üzümlü bu yapılaşmadan en çok etkilenen yerler arasında yer almaktadır. Ekoturizm uygulamalarının karşısındaki en büyük risklerden biri de bu yapılaşma ve göç sonucunda ortaya çıkan sosyal ve ekonomik değişim olarak görülmektedir.

6. EKOTURİZM ODAKLI BİLİNÇ VE İNSAN KAYNAĞI RİSKLERİ

6.1 Sektörler ve Bölgeler Arası İşbirliği Riski

Belirlenen noktalarda yürütülecek ekoturizm faaliyetleri konusunda yetkili kurum/kuruluşlar ile bölgeler arasında bütüncül ekoturizm yaklaşımıyla işbirliği ve koordinasyonun kurulamaması risk olarak görülmektedir.

6.2 Yerel Halk, İşletmeler ve Kamu Kurumlarında Ekoturizm Bilinci Eksikliği

Planlanan ekoturizm uygulamalarının sürdürülebilir yönetimi için kısıtlayıcı ve koruyucu politikalar kamu kurumları tarafından belirlenmeli, işletmeler ve yerel halk tarafından da uygulanmalıdır. Rotanın bu yaklaşımla yönetilememesi risk olarak görülmektedir.

Kamu Kurumlarının ekoturizm ve sürdürülebilir turizmi sahiplenmesinin bir göstergesi olarak Fethiye'ye gelmesi istenen turistler için hedef kitle çalışmaları yapılmalı, diğer turizm faaliyetlerinden ayrı bir tanıtım ve iletişim stratejisi belirlenmelidir. Kitlesel turizm faaliyetlerinin içinde konumlanması risk oluşturacaktır.

6.3 Yerel Halkta Mesleki Bilgi ve Tecrübe Eksikliği

Belirlenen noktalardaki yerel halkta turizm bilinci olmakla beraber hem ekoturizm hem de bölgede belirlenecek yürüyüş, bisiklet, kamp-karavan, ev pansiyonculuğu gibi faaliyetlere yönelik mesleki bilgi eksikliği riskli görülmektedir.

Belirlenen noktaların bazılarında turizme yönelik işletme sayısı çok azdır. Öte yandan ekoturizm kriterleri gereği turizm faaliyetlerinden daha fazla pay alması beklenen yerel halkın turizm ve yabancılara karşı önyargılı olması, finansal açıdan iyi durumda olmaması ve bu yüzden de ekoturizm faaliyetlerine katılmaması risk oluşturmaktadır.

Planlanan faaliyetlere katılacak olan yerel halkın teknoloji ve yabancı dil gibi turizmdeki temel konularda yetersiz olması riski de bulunmaktadır.

6.3. Dış Etkenlere Dair Tespitler

Fethiye Ekoturizm Rotaları Geliştirme Raporu kapsamında ele alınan dört noktada önerilen ekoturizm ürün ve hizmetleri bölgedeki turizm dışındaki uygulamalardan da dolaylı olarak etkilenmektedir. Bu sebeple çalışma kapsamında incelenen rapor ve planlar ile saha çalışmaları sırasındaki gözlemler sonucu tespit edilen, turizm faaliyetleri dışındaki hususlar rotanın tüm yönleriyle değerlendirilebilmesi açısından eklenmiştir.

1- Tarımsal Üretime Dair Uygulamalar

Ekoturizmin kırsal alanlarda uygulanacağı ve var olan kırsal yaşamın korunması ve sürdürülmesi önem taşıdığı için tarıma dair her tür bulgu önem taşımaktadır. Fethiye'deki ekonomik faaliyetlerin başında sayılan tarımsal faaliyetlerin, kırsal bölgelerde yaşayan halk için büyük önem taşıdığı, ancak Fethiye'nin kırsal bölgelerinde tarımla uğraşan halkın neredeyse tamamına yakınının son yıllarda büyük zorluklarla karşılaştığı görülmektedir.

Ulusal ve bölgesel ölçekte de sorun olarak karşımıza çıkan bu konuların direkt olmasa da dolaylı olarak ekoturizm faaliyetinin sürdürülebilirliği için önem taşıdığından konunun derinlemesine incelenmesi için bir saha çalışması yapılması faydalı olacaktır.

2- Kırsal Nüfusun Sonu

Kırsal alanlarda geleneksel kültür özellikleri korunarak yapılacak olan ekoturizmin sürdürülebilir olması için genç neslin bu kültürü taşıması ve sürdürmesi gerekmektedir. Buna rağmen Fethiye'de köylerden kente göçün arttığı görülmektedir. Birçok köyde neredeyse sadece yaşlı nüfusun kaldığı, yaş ortalaması ile ortalama yaşam süresi arasındaki fark neredeyse kapanmak üzere olduğu görülmüştür. Bunun yanında belirlenen 4 nokta aldığı dış göç nedeniyle genç bir nüfus barındırmaktadır. Ancak bu gençler bölgenin kültürel değerlerinin taşıyıcısı durumunda değildir.

Yine ekoturizmin kırsal alanların hem toplumsal hem kültürel özellikleriyle korunmasının önemli olması sebebiyle Fethiye'nin kırsal nüfusunu kaybediyor olması üzerine geniş kapsamlı bir araştırma yapılması, bazı alanların yıllar içinde büyük şehirlerde yaşayan insanların ikinci konutu haline gelmesine dair tespitlerin yapılması ve önlemlerin alınması açısından oldukça önemli görünmektedir.

3- Tarihi Eserlerin Yok Edilmesi

Kırsal Turizm çalışması kapsamında, ekoturizm faaliyetlerini direkt olmasa da kümelenme etkisiyle dolaylı olarak destekleyecek tarihi eserler üzerindeki tahribatların da dikkate alınması gerekmektedir. Belirlenen ekoturizm noktalarında binlerce yıllık tarihi bulunan ve birçok farklı tarihsel dönemden kalma eserlere rastlamak mümkünken, belli başlıları haricindekilerle ilgili tarihi eserlerin korunması açısından ciddi sorunlar olduğu görülmüştür.

Her ne kadar gösterişsiz görünse, talan edilmiş olsa ve ayağa kaldırılması için ciddi bir kazı ya da restorasyon çalışması gerektirse de belirlenen noktalardan başlayarak Fethiye'de yer alan irili ufaklı tarihi eserlere dair envanterin güncellenmesi, mevcut durum ve korumaya dair tespitlerin yapılması gerekmektedir. Bu konu ekoturizm faaliyetleri ile kümelenme yaklaşımı içinde kesişmektedir.

4- Taş Ocakları, Hidroelektrik Santraller, Göç ve Hızlı Yapılaşma

Fethiye'nin kıyı bandı dışında kalan yerleri genellikle taş ocakları, maden arama çalışmaları ya da zaman zaman hidroelektrik santral (HES) projeleriyle gündeme gelmektedir. Taş ocağı ya da HES çalışmalarının bazıları köylülerin bütün itirazlarına rağmen devam ettirilirken, bazıları için hukuk mücadeleleri devam etmektedir. Bir diğer vahim konu da katlanarak artan göç sonucu oluşan talep ve köylerdeki hızlı yapılaşma sorunudur. Kırsal alanların çoğu yeni yapılan villaların havuzları nedeniyle su sorunu, artan klima yükü nedeniyle de elektrik sorunu yaşamaktadır.

Geliştirilecek ekoturizm uygulamaları taş ocakları ve hidroelektrik santral projelerinin doğaya olumsuz etkilerinin önüne geçebilecek, yapılaşmayı da azaltabilecek önemli bir fırsat olarak görülmektedir.

5- Mahalli İdareler Yasasından Doğan Sorunlar

2014 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı kanun ve kanun hükmünde kararnameler ile Büyükşehir Belediyesi olan illerde Büyükşehir Belediye sınırları il sınırlarına genişletilmiş, köyler mahalle statüsüne geçirilmiştir.

30 Mart 2014 Mahalli İdareler Seçimleri ile sonrasında 6360 sayılı kanun uygulanmaya başlamış Fethiye'deki tüm köyler mahalle statüsü almıştır. Yüzölçümü oldukça büyük olan illerde olduğu gibi Fethiye'de de bu değişiklik köylerin hizmet almasını güçleştirmiştir. Mahalleye dönüşen köyler sadece hizmetlerin aksamasıyla karşı karşıya kalmamış aynı zamanda kentleşme ve kırsal dokunun bozulmasının hızlandığı da gözlemlenmiştir.

7 EKOTURİZM ÜRÜN VE HİZMETLERİNİN TASARLANMASI

Fethiye Ekoturizm Rotaları Geliştirme Raporu için metodoloji, kriterler ve ilkeler belirlenmiştir. Bu çalışmanın somut öneriler bölümünü oluşturan ekoturizm uygulamaları kurgusunda da, ekoturizm ürün ve hizmetlerinin tasarlanmasına dair belirli kriterler dikkate alınmıştır.

7.1. Ekoturizm Uygulama Kriterleri

"Ekoturizm Uygulamaları Yapılacak Noktalar Nasıl Ele Alınmıştır?"

Planlanan ekoturizm noktalarının genel hatları, bölgenin konumu, ne olduğu, değerleri, potansiyelleri ve sorunlarının değerlendirilmesi sonucunda ekoturizm uygulamalarını yönlendirecek başlıkların ortaya çıkmasıyla şekillenmiştir.

Ekoturizm uygulama önerileri oluşturulurken üst ölçekten başlayarak alt ölçeklere inen bir yaklaşım benimsenmiştir. Öte yandan bölgenin kültürel, doğal, sosyal tüm öğelerine bütüncül bakılmıştır. Bu açıdan rota kurgusunda insanın kendi ihtiyaçları doğrultusunda doğa üzerinde yaptığı müdahaleler ve bunun tarih boyunca gelişip, değişerek günümüze ulaşmış izlerini ifade eden "kültürel peyzaj" kavramı ile yaklaşılmıştır. Rotanın antik dönemden günümüze tarım amacıyla kullanılagelmiş arazi dokusu, üzerindeki geleneksel mimari teknikleri ile yapılmış evler, yol izleri, bitki örtüsü, günümüzde devam eden tarımsal üretim, el sanatları gibi unsurlar birlikte değerlendirilmiştir. Rota kurgusunun birbirini besleyen unsurların kümelendiği bir yapıda olması hedeflenmiştir.

Buna ek olarak var olan kültürel, doğal ve sosyal değerlerin günümüz koşullarına göre canlandırılması için ekoturizm ürün ve hizmetleri tematik olarak kurgulanmıştır. Ayrıca mekânsal, sosyal ve ekonomik koşullar birlikte ele alınmış, rota çalışmalarının yerelle uyumu sağlanarak çalışmaların sürdürülebilir olması planlanmıştır. Örneğin Kayaköy sadece tarihi ve turistik özellikleri ile ele alınmamış, bu değerin kırsal alan ve yerel halkla kuracağı ilişkiler tasarlanmış, bu sayede koruma, yerel kalkınma, sahiplenme hususları değerlendirilmiştir.

"Fethiye'de Ekoturizm Uygulamaları Nasıl Ele Alınmıştır?"

Fethiye'de ekoturizm uygulamalarını bütüncül bir yaklaşımla, tüm değerleri dikkate alınarak kurgulamak için, öncelikler belirlenmiş ve ardından belirlenen noktalar, temalar ve proje alanları başlıkları üzerinden ilerlenmiştir. Kurgu aşamasında tercih ve kararlar her koşulda başta belirlenen kriter ve ilkelere göre alınmış; diğer bir deyişle ekoturizm uygulamalarının ana amacını ve bölgenin özgün kimliğini akılda tutarak hareket edilmiştir.

Yapılacak uygulamaların nasıl bir çizgi izleyeceği, hangi önceliklere göre geliştirileceği, hangi duraklara uğrayacağı, proje geliştirilecek odakların nerede olacağı gibi konulara karar verilirken kurgu öncelikleri takip edilerek adımlar atılmıştır.

"Korunmuş doğal ve kültürel değerlerin yerel halkla ilişkilendirilerek canlandırılması: Yanıklar, Üzümlü gibi."

"Ziyaretçilerin servis ihtiyaçlarına cevap veren yerel kalkınmayı geliştirme odaklı yerleşimlerin tasarlanması: Kayaköy'de gastronomi, Üzümlü'de el sanatları gibi."

"Erişilebilir ve algılanabilir kültür mirasına uğranması: Kayaköy ile Faralya'nın Likya Yolu ile ele alınması gibi."

"Rota üzerindeki noktalarda deneyimi arttırmak ve birbirine bağlamak için aktivitelerin planlanması: Yanıklar Üzümlü arası yürüyüş ve bisiklet güzergahları gibi."

"Güzergâh ve Yerleşim Kademelenmesi, Alternatif Güzergâhlar"

Ekoturizm uygulamaları sosyal ve kültürel boyutlarıyla geniş bir yelpazeye karşılık gelmekte ve büyük bir fiziksel alana yayılmaktadır. Bu sebeple ekoturizm uygulamalarını deneyimleyecek turistler için ilgi ve fiziksel imkanlara göre ana hat, birden fazla güzergâh ve bunlar üzerindeki durak noktaları belirlenmesi faydalı olacaktır. Bu noktada doğru güzergâhların kurgulanması, ekoturizm noktalarının birbiriyle ilişkilenmesi ve durak noktalarının belirlenmesi, işlevsel ve sürdürülebilir faaliyet oluşturulmasında önem taşımaktadır.

Belirlenen noktalardaki yerleşimlerin servis kapasiteleri ile sosyal ve kültürel potansiyelleri üzerinden ekoturizm önerileri geliştirilmesi sayesinde; Fethiye'nin bir bütün olarak ekoturizm cazibesinin arttırılması, aynı zamanda daha verimli çalışan bir konuma getirilmesi hedeflenmektedir.

Fethiye Ekoturizm Rotaları Geliştirme Raporu kapsamında sunulan öneriler güzergâh ve yerleşim kademelenmesi açısından Avrupa Konseyi Kültür Rotaları Programı'nın büyük fiziksel alanlarda kültürel mirasın korunması ve yerel kalkınmanın sağlanmasına aracı olan yaklaşımı ile şu şekilde öngörülmüştür.

Birincil Güzergâh
Birincil güzergah oluşturulan rota kimliğini en iyi temsil ettiği düşünülen, cazibe ve taşıyıcı özellikleri olan değerlerden oluşan esas rota olarak kabul edilmektedir. Bu rota üzerindeki değerler ana rota değerleri olarak anılmaktadır.

İkincil Güzergâhlar
İkincil güzergahlar ulaşım kolaylığı, süre, zorluk dereceleri ve ilgi alanları göz önünde bulundurularak oluşturulan değerlerdir. Bunlar rotayı zenginleştirecek şekilde, birincil güzergah üzerindeki değerlere bağlanan ve o değeri güçlendiren kılcallar olarak düşünülmüştür.

Ana Rota Değerleri
Ana rota değerleri birincil güzergah üzerinde yer alan kültürel, doğal ya da tarihi değer olarak cazibe noktası özelliği taşıyan noktalar olarak tanımlanmaktadır. Burada Kayaköy için ana rota değeri gastronomi, Faralya için trekking, Üzümlü için el sanatları, Yanıklar için de doğa sporları olarak düşünülmüştür.

Destekleyici Değerler
Destekleyici değerler ana rota değerleriyle ilişkilenene duraklama noktaları olarak konaklama, yeme-içme, aktivite, alışveriş gibi temel servis ihtiyaçlarına cevap verecek yerleşimler olarak düşünülmüştür. Aynı zamanda yerel kalkınma potansiyelinin organik tarım, el sanatları gibi alternatif üretim ve eğitim projeleriyle desteklenecek değerler de eklenmiştir. Bu çalışmada Kayaköy için destekleyici değer butik oteller, Faralya için yoga ve meditasyon kampları, Üzümlü için ev pansiyonculuğu, Yanıklar için de çiftlik turizmi ve kamp-karavan alanı olarak düşünülmüştür.

"Özel Proje Alanları Ve Uygulamaları"

Rotalara önem kazandıran değerler bütünü, kültürel ve doğal miras öğeleriyle rotayla özdeşleşmiş aktivitelerden oluşmaktadır. Fakat hem kümelenme etkisinin arttırılması hem de ana rota güzergahı üzerinde bulunan potansiyel değerler özel proje alanları olarak rotaya dâhil edilmektedir. Fethiye'de yürütülecek olan ekoturizm uygulamalarını destekleyecek, belirlenen hedefler doğrultusunda özel noktalarda ve konularda projeler geliştirilmesi düşünülmektedir. Bu konuda Kayaköy'de geleneksel mutfak sanatları

okulu, Üzümlü'de el sanatları merkezi, Yanıklar'da doğa sporları merkezi kurulması gibi öneriler getirilmiştir. Bu alanlar için daha detaylı ve kendi içinde çalışan alt sistemler kurgulanması gerekmektedir.

7.2.Alt ve Üst Yapı Düzenlemeleri

Belirlenen noktalarda yürütülecek tüm çalışmalar için orta ve uzun vadede oluşacak ziyaretçi kapasitesinin belirlenmesi ve buna yönelik ulaşım, sağlık, güvenlik ve iletişim altyapısının düzenlenmesi önem taşımaktadır. Ayrıca yapılacak alt ve üst yapı çalışmaları belirlenen amaçlar dikkate alınarak sürdürülebilirlik ilkesine uygun şekilde gerçekleştirilmelidir. Bu kapsamda Muğla Büyükşehir Belediyesi ile Fethiye Belediyesi'nin yürüttüğü imar planı çalışmalarında her ne kadar ekoturizm lekeleri geçiyor olsa da bunun detaylandırılması, bu alanların ekoturizm uygulamaları açısından en uygun şekilde kullanılması konularının konunun uzmanları tarafından takip edilmesine ihtiyaç vardır.

Belirlenen Noktalarda Kapasitenin Belirlenmesi

- Belirlenen köylerin güncel nüfuslarının öğrenilmesi,
- Belirlenecek ürün ve hizmetler ile oluşacak iş imkanları ile gerçekleşecek nüfus artış öngörüsünün yapılması,
- Ürün ve hizmetlerin bir bütün olarak ve tek tek; ayrıca konaklamalı ve günübirlik olarak ziyaretçi kapasitelerinin orta ve uzun vadeli olarak belirlenmesi,

Ulaşım ve Atık Yönetimi Olanaklarının Geliştirilmesi

- Belirlenen noktalardaki ulaşım olanaklarının mevcut durum tespitinin yapılması,
- Bireysel araç kullanımı ve yoğunluğunun azaltıldığı, doğa dostu seçenekler ve toplu taşıma ağını güçlendirecek bir planlama yapılması,
- Turizm ile artacak ziyaretçi sayısının ihtiyaçlarına yönelik taksi, bisiklet kiralama sistemleri gibi çözümlerin planlanması,
- Atık yönetim sistemi, geri dönüşüm ve su yönetim çözümlerinin planlanması,

Sağlık ve Güvenlik Olanaklarının Geliştirilmesi

- Belirlenen noktalardaki sağlık ve güvenlik olanaklarının mevcut durum tespitinin yapılması,
- Artacak ziyaretçi sayısı ve ziyaretçilerin aktivitelerine yönelik ortaya çıkacak acil sağlık hizmetleri, güvenlik ihtiyaçları gibi konularda çözümlerin planlanması,

İletişim ve Enerji Kaynağı Olanaklarının Geliştirilmesi

- Belirlenen noktalardaki iletişim ve enerji kaynaklarının mevcut durum tespitinin yapılması,
- Ziyaretçilerin ihtiyaç duyabileceği fiber internet, ücretsiz internet bağlantısı gibi iletişim altyapısına yönelik düzenlemelerin planlanması
- Doğal alanlar ve rotalar başta olmak üzere, yenilenebilir enerji kaynaklarının arttırıldığı enerji çözümlerinin planlanması

7.3. Gastronomi ve Sanat Köyü – Kayaköy

Önerinin Gerekçesi

Çalışma kapsamında belirlenen dört nokta hem kendi özelinde durumu hem de Fethiye genelinin durumu düşünülerek; birbirine rakip olmayacak, aksine birbirini destekleyecek şekilde, öne çıkan potansiyellere odaklanılarak geliştirildiği ve denenmiş, işleyen benzer örneklerin olduğu modeller olarak düşünülmüştür.

Bu yaklaşımla Kayaköy'ün konumu, mevcut işletmelerin durumu ve hedef kitlesi düşünülerek sanat ve gastronomi uygulamalarının odak olması önerilmektedir. Uzun yıllardır işleyen ve birçok kişi ağırlamış Sanat Kampı, son dönemde öne çıkan müzik ve sanat etkinlikleri, yine son dönemde öne çıkan yerel ürün sunan nitelikli restoranların olması bu öneriyi destekleyen unsurlardır. Öte yandan Kayaköy'ün mistik atmosferi, kendi başına tanınıyor olması ve hem şehir merkezine, hem Ölüdeniz'e yakın mesafede olması bu uygulamaları talep edecek kişilere ulaşma konusunda diğer noktalara kıyasla avantaj olarak görülmüştür. Kayaköy'e dair yapılacak tüm planlama, eğitim, altyapı ve tanıtımın bu odak üzerinden gitmesi gerekmektedir.

İhtiyaçlar

1- GASTRONOMİ UYGULAMALARI

• Kayaköy merkez kabul edilse dahi, tüm bölgenin gastronomik değer ve potansiyelinin tespiti için yerel, coğrafi işaretli, organik ürünlere dair bir saha çalışması yürütülmeli.

• Var olan yerel gıda üreticileri de bu çalışmaya dahil edilerek üretimin desteklenmesi sağlanmalı.

• Kayaköy'deki işletmelere yönelik yerel gastronomik değerlerle ilgili eğitim ve farkındalık çalışmaları yürütülmeli.

• Kayaköy'de yapılacak olan gastronomi şenliği için içerik çalışmaları yapılmalı.

• İşletmelerin menüleri, hizmetleri ve konseptlerinin geliştirilmesi için çalışmalar yürütülmeli. (Bu konuda Şile Ovacık Köyü örnek olarak incelenebilir.

http://www.gelecekturizmde.com/ovacik-koyunde-bir-gun/)

• Bölgedeki üretim kapasitesinin arttırılması için kadın kooperatifleri teşvik edilmeli, var olan kooperatifler sürece dahil edilmeli.

• Atıl kamu arazilerinin yerel ürün üretimi için kooperatiflerle değerlendirilmesi incelenmeli.

• Kayaköy'de yerel mutfak atölyesi kurulması için fizibilite çalışması yapılmalı, sadece Kayaköy değil tüm Fethiye'nin gastronomi alanını besleyecek bu yapı dünyadan örnekler incelenerek planlanmalı.

(BigChefs'in ürün tedarik ettiği kadın kooperatifleri ve Amesia Kadın Kooperatifi örnek olarak incelenebilir.

https://m.platinonline.com/sosyal-sorumluluk/14-kadinla-baslayan-ilham-verici-bir-yolculuk-885087)

2- GELENEKSEL SAHNE SANATLARI UYGULAMALARI

• Bölgede yapılacak sanatsal faaliyetler için potansiyel değerler araştırılmalı, buna bağlı olarak konsept ve etkinlikler belirlenmeli.

• Bu etkinliklere yönelik odak grup toplantılarının yapılmalı, yapılacak etkinliklerin içerik, mekan ve faaliyet planları oluşturulmalı. Yapılacak etkinliklerin işletme modeli belirlenmeli.

(Bu kapsamda örnek alınabilecek bazı uygulamalar;
Şirince Tiyatro Medresesi, Mardin, Çanakkale ve diğer şehirlerde yapılan Masalcılar Buluşması Fethiye Müzik Köyü
Hikaye anlatıcılığı ile ilgili dünyadaki yeni uygulama biçimleri:

https://thestorystudio.org/
https://dlwstoryteller.com/workshopresidences/
http://www.writefairytales.com/workshops/
https://www.facebook.com/candlelittales/
Müzikle geleneksel hikaye anlatımı performansı)

Riskler

Kayaköy'ün pandemiyle birlikte villa turizmine yenik düşmesi hem ekoturizm açısından, hem bölgedeki tüm yerel değerlerin yok olması açısından hem de nitelikli turist profilinin tercih etmemeye başlayacak olması açısından risk olarak görülmektedir. En azından bugüne kadar yapılmış olan yüksek duvar ya da bezle kapanmış bahçe duvarlı yapıların Kayaköy'ün dokusuna uygun olarak rehabilite edilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu yapıların su ve enerji tüketimi ile çöp üretimi konularında da rehabilite edilmesi gerekli görülmektedir. Çoğunlukla yerlilerin sahip olduğu bu yapıların rehabilitasyonunda en azından işleyiş olarak köy evi tarzına dönüştürülmesi, bahçelerine bir şeyler ekilmesi, yumurtalarını kendi kümeslerinden alıyor olması gibi düzenlemelerin geliştirilmesi önerilmektedir.

7.4. Trekking ve Yoga Köyü - Faralya

Önerinin Gerekçesi

Çalışma kapsamında belirlenen dört nokta hem kendi özelinde durumu hem de Fethiye genelinin durumu düşünülerek; birbirine rakip olmayacak aksine birbirini destekleyecek şekilde, öne çıkan potansiyellere odaklanılarak geliştirildiği ve denenmiş, işleyen benzer örneklerin olduğu modeller olarak düşünülmüştür.

Dünyanın en iyi uzun etap yürüyüş rotaları arasında sayılan Likya Yolu'nun, Türkiye'de öne çıkan yoga etkinliklerinin ve bakir doğasıyla çok uzun zamandır tanınan Kelebekler Vadisi'nin Faralya'da olması; denize yakın ve dağ eteklerindeki konumu, trekking ve yoga etkinlikleri ile sadece Türkiye'de değil dünyada da tanınmış olması düşünülerek trekking ve yoga aktivitelerinin odak olması önerilmektedir. Faralya'nın gelişimine yönelik yapılacak tüm planlama, eğitim, altyapı ve tanıtımın bu odak üzerinden gitmesi gerektiği düşünülmektedir.

İhtiyaçlar

1- TREKKİNG UYGULAMALARI

• Likya Yolu'nun mevcut durumu için saha çalışması yapılmalı; işaretleme, servis alanları, bilgilendirme gibi konuların mevcut durumları tespit edilmeli; varsa eksiklikler uluslararası standartlara göre giderilmeli.

• Likya Yolu üzerindeki diğer işletmeler ve yerleşimlerin bu rota ve aktiviteyle doğal ve kültürel dokuya uygun şekilde kaynaşması için çalışmalar yapılmalı. Gerekirse daha kısa, farklı ve bilinmeyen yan rotalar çıkarılmalı, yerel halk sürece daha çok dahil edilmeli.

(Bu çalışma için Gelecek Turizmde'nin Likya Yolu'nda Bir Tarih Molası ve Troya Kültür Rotası projeleri incelenebilir.

https://www.gelecekturizmde.com/category/desteklenen-projeler/)

• Trekking yapacak kişilerin kamp-konaklama, yeme-içme, lojistik ihtiyaçları için mevcut durum tespiti yapılmalı.

• Rotanın daha deneysel ve özgün olacağı şekilde düzenlemeler yapılmalı.

(Bu konuda İzlanda'daki Laugavegur Trekking Rotası, belirlenen alanlar dışında kamp yapılamaması, belirlenen rota dışında yürümeye izin verilmemesi, doğanın bozulmaması için yapılaşma bir yana elektrik vb. altyapısı bile kurulmamış olması açısından örnek alınabilir:

https://www.fi.is/en/hiking-trails/trails/laugavegur

Himalayalar'daki belirli bir noktadan sonra plastik şişe su satılmaması gibi örnekler de incelenebilir.)

• Rotaya dair yönetim ve koruma planı çıkarılmalı, tarafları belirlenmeli ve uygulanmalı.

2- YOGA UYGULAMALARI

• Fethiye geneli ve Faralya'da yapılan yoga kampları ve etkinlikleri araştırılmalı, mevcut durum tespit edilmeli. Dünyada ve Türkiye'de yürütülen uygulamalar incelenmeli, mevcut durum ile kıyaslanmalı.

• Yoga kampları ve etkinliklerinin mekânsal ihtiyaç, çevre faktörleri, bağlı diğer konuları ile birlikte ele alınarak potansiyel ve ihtiyaçlar tespit edilmeli.

• Bölgede yürütülen villa turizmi, balayı otelleri gibi diğer faaliyetlerin yoga faaliyetlerine etkisi araştırılmalı, süreç buna göre planlanmalı.

• Dünyada yapılan başarılı etkinlikler ve bölgeler incelenmeli, spiritüel tatil ile ilgili trendler takip edilmeli, buna yönelik düzenlemeler yapılmalı.

Riskler

Faralya'nın son dönemde lüks tatil ile de öne çıkması, villa turizmi ile bunun iyice odak konu olması Likya Yolu'nu yürümek için gelen turistlerin geri planda kalmasına sebep olmaktadır. Aynı şekilde yoga ya da spiritüel tatil için bölgeyi seçenler de bir noktada ihmal edilebilmektedir. Villa ve bungalov otel yapılarının artması bölgenin doğal ve sosyal dokusunu bozmakta, bölgenin trekking gibi bir deneyim için tercih edilme oranını azaltmaktadır. Faralya'nın belirli bir konsept seçmesi, buna göre doğa dostu yöntemlerle bu konsept için gereken planlamanın yapılması ve uygulamanın takip edilmesi önerilmektedir.

7.5. El Sanatları ve Ev Pansiyonculuğu Köyü – Üzümlü

Önerinin Gerekçesi

Çalışma kapsamında belirlenen dört nokta hem kendi özelinde durumu hem de Fethiye genelinin durumu düşünülerek; birbirine rakip olmayacak aksine birbirini destekleyecek şekilde, öne çıkan potansiyellere odaklanılarak geliştirildiği ve denenmiş, işleyen benzer örneklerin olduğu modeller olarak düşünülmüştür.

Bu yaklaşımla Üzümlü'nün günümüze kadar taşınan ve üzerinde bugüne kadar birçok çalışma yapılan dastar dokumacılığı, merkezde yer alan sivil mimarlık örneği taş yapıları, gelişim süreci içindeki geleneksel şarap üretimi, Cadianda Antik Kenti, Kuzugöbeği Mantar Festivali ve sanat ve üretim odaklı özel girişimleri düşünülerek el

sanatları ve ev pansiyonculuğu uygulamalarının odak olması önerilmektedir. Öte yandan Üzümlü'nün çevresindeki doğal doku, yakın köylerde devam eden geleneksel yaşam ve bu yönleriyle tanınmış olması avantaj olarak görülmüştür. Üzümlü'de yapılacak tüm planlama, eğitim, altyapı ve tanıtımın bu odak üzerinden gitmesi gerektiği düşünülmektedir.

İhtiyaçlar

1- EV PANSİYONCULUĞU UYGULAMALARI

• Üzümlü'deki geleneksel yapı envanteri ve mülkiyet durumları çıkarılmalı. Ev pansiyonculuğu onarım ve tefrişatı için tip projeler hazırlanmalı. Sadece geleneksel mimariye uygun binaların kullanılmalı.

• Üzümlü'de ev pansiyonculuğu ve turizmle ilgili odak grup toplantısı yapılmalı. Yöre halkına ev pansiyonculuğu eğitimi verilmeli. (Bu faaliyet için Göynük örnek olay olarak incelebilecektir.)

• Kalite standartları oluşturularak ev pansiyonculuğu standartları sağlanmalı, eğitimler ile desteklenmeli ve sertifika sistemi ile denetlenmeli.

• Kapasite kontrolü yapılarak konaklama kapasitesinin aşılmaması sağlanmalı.

• Atık yönetimi konusunda ailelere eğitim verilmeli, denetleme getirilmeli ve yerel değerler korunmalı.

• Merkezi bir rezervasyon ve yönetim sistemi oluşturulmalı hem hizmetler hem de süreç denetlenmeli.

(Bu uyulama için Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı'nın Mardin ve Urfa'da Kadın Kooperatifleri ile oluşturmakta olduğu uygulamalar incelenebilir.)

2- EL SANATLARI UYGULAMALARI

• El sanatları envanteri Üzümlü öncelikli olmak üzere Fethiye genelinde incelenmeli, belirlenen köylerde bu faaliyetlerin hangilerinin devam ettiği tespit edilmeli, belirlenen hedeflere uygun olacak uygulamalar kararlaştırılmalı.

• Kararlaştırılan uygulamaların hediyelik ya da dekoratif eşya olarak kullanımı için yeniden tasarlanmalı, bu el sanatlarını sürdüren yerel halka eğitim düzenlenmeli.

• Deneme üretimleri yapılmalı ve ürünlerle ilgili değerlendirmeler yapılarak nihai ürüne, standartlarına, üreticilerine ve satış sürecine karar verilmeli.

• Deneme sürecinde başarılı bulunan ürünlerin üretimi için atölyeler planlanmalı, bireysel üretimin mümkün olmadığı ürünler için kooperatif gibi yapılar teşvik edilmeli.

• İlgi gören seramik gibi konularda ürün üretimi ve satışı dışında deneyimin de sürecin bir parçası olması için el sanatları atölyeleri planlanmalı.

• Geleneksel el sanatlarına yönelik festival organizasyonları incelenmeli ve Üzümlü'de bir organizasyon planı yapılmalı.

(Bu çalışmaların araştırma safhası için Safranbolu;
https://www.gelecekturizmde.com/safranbolu-hatirasi/
yürütülmesi aşamasında Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı'nın iktisadi işletmesi Nahıl incelenebilir.
https://www.nahil.com.tr
Ayrıca dünyadan da bazı örneklerden fikir alınabilir:
http://www.caravanturkey.com/carpetviewing.html
https://www.theweavingkind.com/international-workshops/
http://www.weavinghand.com/
https://www.studyinbali.com/en/summer-school-fashion-design/)

Riskler

Tüm bölgede olduğu gibi Üzümlü'de de pandemiyle birlikte villa turizmi yükselmiş, doğal ve kültürel doku yeni inşaatlarla biraz bozulmuştur. Bu yapılaşmanın Üzümlü'nün dokusu bozulmayacak şekilde kontrol altına alınması, mevcut yapıların da mümkün olduğunca rehabilite edilmesi gerekmektedir. Ayrıca el sanatlarının, geleneksel şarap üretiminin, doğal ve kültürel yapının sürdürülebilir olması için politikalar geliştirilmesi, üretimin teşvik edilmesi gerekmektedir.

7.6. Doğa Sporları, Kamp-Karavan ve Organik Tarım Köyü - Yanıklar

Önerinin Gerekçesi

Çalışma kapsamında belirlenen dört nokta hem kendi özelinde durumu hem de Fethiye genelinin durumu düşünülerek; birbirine rakip olmayacak aksine birbirini destekleyecek şekilde, öne çıkan potansiyellere odaklanılarak geliştirildiği ve denenmiş, işleyen benzer örneklerin olduğu modeller olarak düşünülmüştür.

Bu yaklaşımla Yanıklar'ın sahip olduğu doğal değerler, konumu, bugüne kadar gelişmiş olan turizm faaliyetleri düşünülerek yürüyüş, bisiklet, rüzgar sörfü, yelken gibi doğa sporları ve kamp-karavan turizmi ile organik tarım ve tarım/çiftlik turizminin odak olması önerilmektedir. Bölgenin en büyük akarsularından olan Kargı Çayı, bölgenin önemli sulak alanları arasında sayılan Akgöl, endemik bir tür olan sığla ağacı ormanı, caretta caretta kaplumbağalarının üreme alanı olan uzun kumsalı, Katrancı ve Günlüklü Koyları ile Yanıklar farklı bir çok doğal güzelliği barındırmaktadır. Bununla beraber çevresini saran Çam Ormanları ile Üzümlü ya da Göcek'e uzanan güzergahlara sahiptir. Doğal güzelliklerinin yanı sıra tarım turizmi ve ekoturizm açısından Türkiye'nin ilkleri arasında sayılan özel işletmeler burada bulunmaktadır. Son olarak bölgede halen yoğun şekilde tarımsal üretim yapılmaktadır. Tüm bu potansiyelleri düşünerek Yanıklar'da yapılacak tüm planlama, eğitim, altyapı ve tanıtımın belirlenen odak üzerinden gitmesi gerektiği düşünülmektedir.

İhtiyaçlar

1- DOĞA SPORLARI VE KAMP-KARAVAN ALANI UYGULAMALARI

- Yanıklar çevresinde farklı zorluk ve uzunluklarda yürüyüş ve bisiklet rotaları çıkarılmalı. Bu rotalar bu sporların uzmanları ve turizmcilerle değerlendirilmeli.
- Rotalar üzerinde işaret ve levha çalışmaları yapılmalı, rotaların haritaları hazırlanmalı. Rotalar tescillenmeli.
- Yürüyüş rehberliği ve bisiklet kiralama gibi hizmetler için model geliştirilmeli, yerel halka bu hizmetleri sağlayabilmesi için eğitim ve destek verilmeli.

• Bisiklet, yürüyüş ve koşu gibi alanlarda etkinlikler planlanmalı.
• İhtiyaç olan kamp-karavan alanı kapasitesi ve buna göre köy merkezine yakın ve uygun bir konumda ana kamp-karavan alanı belirlenmeli.
• Kamp-karavan alanının konsepti belirlenmeli, tasarımı yapılmalı. Gerekli olan elektrik, su, atık yönetimi, güvenlik vb. altyapısı kurulmalı.
• Restoran, ortak alan, tuvalet-duş gibi alanlar için yapılar inşa edilmeli, peyzaj ve yön-bilgilendirme levhaları düzenlenmeli.
• Alanın yönetimi ve işletmesi için model geliştirilmeli.

2- ORGANİK TARIM VE TARIM/ÇİFTLİK TURİZMİ UYGULAMALARI
• Yanıklar ve çevresindeki tarımsal üretim verileri toplanmalı. Mevcut ürünlerin yanında iklim ve toprak yapısına uygun üretilebilecek katma değerli ürünler tespit edilmeli.
• Üretici pazarında ve turizm işletmelerinde değerlendirilecek şekilde ürünler kategorize edilmeli.
• Yerel halka yönelik katma değerli tarımsal ürünle ilgili farkındalık çalışmaları yapılmalı.
• Devam eden ve üretilecek ürünlerin doğa dostu ve organik olarak üretilmesi için tarımsal girdi ve sertifikasyon sürecine destek verilmeli.
• Atalık tohum kullanımının yaygınlaştırılması için tohum bankası kurulmalı.
• Üretilecek ürünlerin satışı ile ilgili gıda topluluğu ya da yerinde satış gibi modeller geliştirilmeli.
(Bu faaliyet için Buğday Derneği'nin Ankara Güdül'de yürüttüğü agroekoloji projesi örnek alınabilir:
http://www.bugday.org/blog/gudulde-gida-topluluklariyla-agroekolojik-donusum-neden-gerekli-ve-neler-yapabiliriz/
ve Buğday Derneği'nin TaTuTa Projesi ile birlikte geliştirilebilir.
http://tatuta.org/?lang=tr&)
• Tarım/Çiftlik turizmi için uygun olabilecek kapasite, alan ve kişiler tespit edilmeli. Bu kişilere ve genel katılıma yönelik tarım/çiftlik turizmi eğitimleri düzenlenmeli.

• Bu çiftliklerin, çiftlik evlerinin konseptleri, hizmetleri, standartları belirlenmeli. Bunların denetlenmesi için sertifikasyon süreci yürütülmeli.
• Merkezi bir yönetim sistemi kurulmalı, hem kapasite hem de işleyiş düzenli kontrol edilmeli.
• Yanıklar'da bir alanın üretici pazarı olarak düzenlenmesi için mevcut durum incelenmeli. Eğer ürün çeşitliliği, talep ve üretim planı uygunsa pazarın yönetim ve işleyiş modeli belirlenmeli.

Riskler
Yanıklar bölgenin tümü gibi villa turizminden olumsuz yönde etkilenmiştir. Öte yandan deniz kıyısında kalan alanlarda çok fazla boş yer olması büyük otel yatırımcılarının ilgisini çekmektedir. Yanıklar sınırının dışında kalmakla birlikte Sığla Ormanı sınırında bir tane büyük otel var iken, geçtiğimiz yıl 1 tane daha açılmış, önümüzdeki dönem için de 2 tane daha planlanmaktadır. Ayrıca Sığla Ormanı, Akgöl sulak alanı ve Karaot kumsalının doğal yapısının korunması için bir girişim bulunmamakta, bu alanlar insan baskısı ile tahrip olmaktadır. Var olan tarım alanlarının yapılaşması yanında üretimin doğa dostu yöntemlerden uzak olması da başka bir risk olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu konulara dair koruma ve iyileştirme politikaları, önerilen ekoturizm faaliyetleri ile geliştirilmelidir.

7.7. Aktivite Alanları – Trekking ve Bisiklet Rotaları, Maraton Organizasyonları

Fethiye'de ekoturizm uygulamaları için dört farklı nokta belirlenmekle birlikte hem bu noktaları birbirine bağlaması açısından hem de sürdürülebilirlik ilkesi gereği tüm bölgeyi birbirine bağlaması açısından yürüyüş ve bisiklet rotaları destekleyici odaklar olarak düşünülmüştür. Ayrıca hem bölgenin daha çok tanınması hem de farklı etkinlikler ile katma değer sağlanması için Ultramaraton etkinliği de önerilmektedir.

YÜRÜYÜŞ ROTALARININ TASARLANMASI

- Tüm rotayı kapsayan yürüyüş rotasının belirlenmesi,
- Cazibe noktaları çevresinde ilave rotaların tasarlanması ve rotaların tescillenmesi,
- Günübirlik ziyaretçiler için yarım günlük, deneyim ve konu odaklı rotalar oluşturulması, rota üzerinde işaretleme ve levhalama çalışmalarının yapılması,
- Güvenlik, sağlık gibi servis noktalarının belirlenmesi,
- Kuş ve bitki gözlem için uzmanlardan görüş alınması,

(Kuş Gözlem için Emin Yoğurtçuoğlu ile görüşme önerilmektedir;
https://www.instagram.com/birddetective/)

BİSİKLET ROTALARININ TASARLANMASI

- Tüm rotayı kapsayan bisiklet rotasının belirlenmesi,
- Cazibe noktaları çevresinde ilave rotaların tasarlanması ve rotaların tescillenmesi,
- Günübirlik ziyaretçiler için yarım günlük, deneyim ve konu odaklı rotalar oluşturulması,
- Rota üzerinde işaretleme ve levhalama çalışmalarının yapılması,
- Güvenlik, sağlık gibi servis noktalarının belirlenmesi,
- Profesyonel bisikletçiler için antrenman ve kamp organizasyonlarının yapılması,

Bisiklet kiralama, tamir ve rehberlik için servis ve işletme modellerinin belirlenmesi,

ULTRAMARATON ORGANİZASYONUN TASARLANMASI

- Her ne kadar Likya Ultramaratonu tanınmış olsa da henüz yeni olan Fethiye Ultramaraton rotasının saha çalışmasının geliştirilmesi,
- Ultramaraton koşusu için Türkiye'deki benzer organizasyonların incelenmesi ve en uygun tarihin belirlenmesi,
- Organizasyon için gerekli olan altyapı ve hizmetlerin belirlenmesi,
- Organizasyonun işletme modelinin belirlenmesi

7.8. Servis Alanı Düzenlemeleri - Yeme-içme, Konaklama, Hediyelik Eşya, Rehberlik için Standart Belirlenmesi

Belirlenen noktalarda yürütülecek tüm faaliyetler için hem ziyaretçi memnuniyeti, hem sürdürülebilirlik kriterleri, hem bu hizmetlerin üretimi sürecindeki ürün ve insan kaynağının yönetimi ile ilgili standart ve ilkelerin belirlenmesi önerilmektedir.

Bu standart ve ilkelere yönelik olarak belirlenen noktalarda faaliyet gösteren, ürün ve hizmet üreten her yapı için ulusal/uluslararası sınıflandırmalar ile rotaya özel sınıflandırma ve puanlama sistemi kurulması faydalı olacaktır. Bu sayede rota içindeki fiyat ve hizmet farklılıklarından doğacak sorunlar azaltılabilecektir.

8

ALT EKOTURİZM ÜRÜNLERİ - TEMATİK ÜRÜNLER

Fethiye'de belirlenen 4 noktada uygulanacak ekoturizm faaliyetleri bir arada ve tek tek ele alınabileceği gibi birincil rota, ikincil rotalar, ana odak ve destekleyici odaklar olarak alt ürünlere de bölünebilir. Bu noktada bölgenin karakteri ile tarihsel bağlamı göz önüne alınarak; alt ürünler kültürel miras meraklıları için tarih rotası, doğal güzellik meraklıları için doğa rotası; arazi koşullarına göre kolay, orta, zor; rotada geçirilecek süreye göre günübirlik, 2-3 günlük ya da 1 haftalık şeklinde de düzenlenebilir.

Ana Odak-Birincil Rotalar

Fethiye'de yürütülecek ekoturizm çalışmalarında ana odak Fethiye olarak ele alınmıştır. Fethiye'nin bir bütün olarak ekoturizm yönünün geliştirilmesi hedeflenmiştir. Birincil rotalar ise belirlenen dört nokta; Kayaköy ve gastronomi, Üzümlü ve el sanatları ile ev pansiyonculuğu, Faralya ve trekking ile yoga, Yanıklar ve doğa sporları ile kırsal yaşam deneyimleri olarak önerilmiştir. Fethiye bir ekoturizm destinasyonu olarak ana odak olarak ziyaret edilebilir; diğer rotalar da araçla, günübirlik, farklı yaş grubuna uygun seçenekler olarak konaklamalı ya da bisiklet gibi farklı ulaşım araçlarıyla deneyimlenebilir.

Destekleyici Odak - İkincil Rotalar

Yürütülecek ekoturizm faaliyetlerinin destekleyici odak olarak ele aldığı ikincil rotalara ilişkin konular ise ana odaklar ve çevresindeki aktiviteleri kapsayacak şekilde önerilmektedir. Bu kapsamda aşağıdaki konular belirlenmiştir.

1- Kayaköy'de geleneksel sanatlar ve butik oteller,

2- Faralya'da yoga, glamping faaliyetleri,

3- Üzümlü'de ev pansiyonculuğu, tıbbi aromatik bitkiler,

4- Yanıklar'da ise kamp karavan alanları ile organik tarım çiftlikleri

İkincil rotalar destekleyici odaklar olarak hedeflenmektedir. Bu rotaların her biri ayrı ayrı günübirlik ziyaret edilebileceği gibi rotalarda düzenlenen etkinlik ve aktivite programlarına bağlı olarak 2 ile 7 güne kadar konaklanabilecek şekilde de düşünülmektedir. Ayrıca bu ikincil rotalar ilgi alanlarına göre birleştirilebilir, birden çok ikincil rota bir arada değerlendirilebilir.

Bu rotaların pazarlama çalışmaları içinde bisiklet rotası, trekking rotası, çiftlik turizmi ve gastronomi rotası, doğa sporları ve macera rotası, yoga ve meditasyon rotası, sanat rotası gibi farklı tematik kurgularla sunulması mümkündür.

9

YÖNETİM VE İŞLETME MODELİ

Fethiye Ekoturizm Rotaları'nın tüm boyutlarıyla bütünlük içerisinde hayata geçirilerek hedeflerine ulaşılabilmesi için; kamu kurum ve kuruluşları, iş ve meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör başta olmak üzere tüm paydaşların benimsediği ortak hedefler doğrultusunda hareket etmesi önem taşımaktadır. Bu noktada tüm paydaşların temsil edildiği kurumsal bir yönetim yapısının kurulması gerekmektedir. Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi olarak ilk adımları atılan mevcut yapıda kolaylaştırıcı ve koordine edici bir çalışma yöntemi belirlenmelidir. Faaliyet alanlarına göre alt birimlerin kurulabileceği ve bu birimlerin temsil edildiği komite üyeleri eylemlerde aktif rol almalıdır.

Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi bölgenin gelişimi için düzenleyici bir rol üstlenmeli; planlama, uygulama, belgelendirme, tanıtım, pazarlama ve turizm eğitiminin yönlendirilmesinde rol almalıdır. Bunun için kamu, yerel halk, özel sektör ve STK'lardan oluşan paydaşlarla toplantılar düzenlenmesi, paydaşlara projenin tanıtılması, saha gezileri düzenlenmesi, odak grup toplantısı ile bütüncül ekoturizm yaklaşımın paydaşlara aktarılması önem taşımaktadır.

Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi Üyeleri

Bu gereklilikler ve amaçlar doğrultusunda hali hazırda kurulmuş ve verimli şekilde işlemekte olan Fethiye Turizm Konseyi üyelerine ekoturizm konusunda taraf olabilecek Fethiye Ekolojik Yaşam Derneği, Muğla Üniversitesi Fethiye İşletme Fakültesi Turizm Bölümü, Likya Dağcılık, Fethiye Orman İşletme Müdürlüğü, Fethiye İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Mimarlar Odası Fethiye Temsilciliği ve turizm, kültür ve sosyal alanlarda faaliyet gösteren diğer STK'ların katılması ile Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi'nin güçlü bir yapıya sahip olacağı düşünülmektedir.

Gerekli görüldüğü hallerde Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi'nde yer almayan kurum, kuruluş veya kişilerin görüş ve önerileri alınmak üzere davet edilmelidir.

Üyelerle İlgili Kriterler:

1. Turizm sektöründe bilgi ve tecrübeye sahip olmak.
2. Doğa, kültür ya da sosyal alanlarda tecrübe ya da eğitim sahibi olmak ve uzman olduğu bu alan ile turizm sektörünü ilişkilendirebilmek.
3. Ulusal politika ve diğer sektörlerin programları ile turizm politikalarını uyumlaştırabilecek bilgi düzeyine sahip olmak.
4. Çalışma grupları ile proje yürütme tecrübesine sahip olmak.

Görevleri:

Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi'nin öngörülen görevleri aşağıdaki gibidir.

1. Ulusal ve bölgesel plan ve eylemleri takip ederek bütüncül bir şekilde uygulamak.
2. Fethiye Ekoturizm Rotaları için politikalar ve planlar hazırlamak.
3. Fethiye Ekoturizm Rotaları için kurumlar arası koordinasyonu sağlamak, tüm paydaşların temsil edilmesini ve yönetişimi sağlamak.
4. Turizm ile ilgili makro ölçekteki planlamalara dahil olmak, yönlendirmek, işbirliği ve temsiliyeti sağlamak.
5. Ulusal ve uluslararası düzeyde Fethiye Ekoturizm Rotaları adına lobi faaliyetlerini yürütmek.
6. Bilimsel çalışmaların yapılmasını ve sektöre katkı vermesini sağlamak.
7. Yapılan politika, proje ve sektörün faaliyetlerini denetleyip değerlendirmek.

Bütçesi:

Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi'nin faaliyet ve proje bazlı işlemesi öngörülmüş olup yapılacak her çalışmanın konunun ilgilisi kurum bütçesi ile gerçekleştirilmesi düşünülmüştür. Bölge ve konu bazlı çalışmalar dışında rotanın genelini ilgilendiren, birden çok kurumun işbirliği ile ilerleyecek çalışmalarda Muğla Valiliği, Muğla Büyükşehir Belediyesi, Kalkınma Ajansı Hibe Programları ve Kamu Özel Sektör İşbirliği ile bütçe yaratılması öngörülmüştür.

İşleyişi:

Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi; kurumlar arası işbirliği ve iletişimin verimli hale getirilmesi; kamu, özel sektör ve sivil toplum işbirliğinin geliştirilmesi; rotadaki turizm faaliyetlerinin herkese fayda sağlayan bir model ile gelişmesi için çalışmalar yürütmelidir. Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi'nin çalışmalarını düzenleyen, ilkeleri ve esaslarını belirleyen bir "Çalışma Esasları Yönergesi" hazırlanmalıdır. Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi tüm üyeleri ile birlikte en az 2 ayda bir kere toplanmalıdır.

Rotadaki konularla ilişkili alanlarda çalışan akademisyenlerin de katkı sağladığı denetim süreçleri oluşturulmalıdır. Bu kapsamda hazırlanan plan ve politikaların, bilimselliği, kentin bütününe uygunluğu, planlanan uygulamaların plan dahilinde yürütüldüğü, sektörün kalitesinin yükseltildiği gibi konuları denetlemelidir.

Düzenli anketler yapılarak sektörde faaliyet gösteren işletmeler, yerli ve yabancı turistler, faaliyet gösteren diğer işletmeler, yöre halkı gibi turizmden doğrudan ve dolaylı etkilenen her kesimden geri bildirim toplanmalıdır. En az altı ayda bir olmak üzere hem geri bildirimler değerlendirerek yönlendirme yapmalı, hem de yürütülen faaliyetler denetlemelidir.

Sekretarya:

Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi'nin faaliyetlerinin verimli sürdürülmesi, iç iletişimin ve koordinasyonun sağlanması için sekretarya oluşturulmalıdır. Sekretarya toplantıları organize edip, kurumlar arası koordinasyonu sağlayıp, bilgi ve belge trafiğini düzenleyip arşiv tutmalıdır. Sekretarya Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası ya da Fethiye Turizm Danışma Bürosu çatısı altında çalışmalarını yürütebilir. Tüm öneriler Kurul'a yazılı olarak gelmelidir. Gündem ve bir önceki dönemin gelişmeleri Kurul üyelerine 10 gün önce ve yazılı olarak gönderilmelidir. Komite sekretaryası her yıl sonunda bir "Faaliyet Raporu" hazırlamalı; üye kurumlara ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'na sunmalıdır. Alınan önlemler, Fethiye Kaymakamlığı'nın yazılı talimatı olarak ilgili kurum ve kuruluşlara iletilmelidir. Bu niteliği ile talimatlar kamu kurumları için mecburi, özel sektör ve STK'lar için tavsiye edici ve yol gösterici olacaktır. Koordinasyon Kurulu'nun yazılı kararlarına uymayan, toplantılara katılmayan ve bunları sürekli hale getiren özel sektör kuruluşları ile STK'ların kurul üyelikleri düşürülmeli, gerekirse yerlerine sektörün gelişme heyecanını taşıyan yenileri davet edilmelidir. Bu durum, Kurul'un "Çalışma Esasları Yönergesi'nde yer almalıdır.

İhtiyaçlar:

Fethiye'nin tüm turizm faaliyetleri için doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilirliğine dair tüm paydaşlara bilgilendirme yapılmalı, farkındalık oluşturulmalı bunun neticesinde bir zorunluluk olarak değil, geliştirmeye istekli kurum temsilcileri ile bu kurul oluşturulmalıdır.

Riskler:

Kamu, özel sektör ve STK'ları bir araya getiren yapıların işleyişinde yaşanacak zorluklar risk olarak görülmektedir. Katılım ve ilginin az olması ve zaman içerisinde azalması rota ile ilgili yürütülen çalışmalara da olumsuz etki edebilir.

Fırsatlar:

Hali hazırda kurulmuş olan ve işleyen Fethiye Turizm Konseyi'nin varlığı, ortak çalışma kültürü farklı bir alanda yapılacak çalışmalar için önemli bir altyapı oluşturmaktadır

10

FARKINDALIK VE MESLEKİ EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Fethiye Ekoturizm Rotaları kapsamındaki hedeflere ulaşmak için yerel halkın faaliyetler içinde doğrudan yer alması ve bölgedeki sosyal ve kültürel birikimin katma değer yaratması önem taşımaktadır. Bu açıdan yürütülecek çalışmalarla ilgili farkındalık ve mesleki eğitim çalışmalarını kademe kademe ve uzun süreli planlamak gerekmektedir.

Yapılacak olan eğitim çalışmaları dört ana başlık altında yürütülebilir. Proje ve ekoturizm hakkında farkındalık çalışmaları yapılması, genç nüfusun kırsal alanda kalması için çalışmalar yapılması, yapılacak uygulamalarla ilgili benzer örneklerin tanıtılması ve inceleme ziyaretleri yapılması, faaliyetlere yönelik mesleki eğitim çalışmaları yapılması.

Bahsedilen farkındalık ve mesleki eğitim çalışmalarının yürütülmesi için bölgedeki mevcut kapasitenin kullanılması düşünülmektedir. Bu kapsamda Muğla Üniversitesi Fethiye İşletme Fakültesi, Fethiye Halk Eğitim Merkezi, İŞKUR, KOSGEB, Fethiye ve Seydikemer Belediyeleri ve STK'ların eğitim içerikleri ve altyapıları kullanılabilir.

Eğitim İhtiyacı ve Envanterinin Çıkarılması

1. Fethiye'de turizme yönelik direkt ya da dolaylı eğitim içeriği olan kurumlar ve eğitim konuları listesi hazırlanmalıdır.

2. Fethiye Ekoturizm Rotaları kapsamında yürütülecek faaliyetler için eğitim ihtiyacı tespit edilmelidir.

Ekoturizm Sürekli Eğitim ve İnsan Kaynağı Veritabanının Oluşturulması

1. Ekoturizme yönelik iş gücünün arttırılması, turizme dahil olacak yerel halkın eğitim seviyesinin arttırılması, beşeri sermayesinin arttırılması için eğitim ve insan kaynağı veritabanı oluşturulmalıdır.

2. Ekoturizm faaliyetlerinde ihtiyaç duyulan önceliklere göre konunun uzmanı kişilerle eğitim ve sertifika programları hazırlanmalıdır.

Farkındalık Oluşturmaya Yönelik Çalışmalar

1. Rotalarla ilişkili kamu kurumları, özel sektör temsilcileri, STK temsilcileri, uzmanlar ve yerel halka yönelik proje, sürdürülebilirlik ve ekoturizme yönelik farkındalık çalışmaları yapılmalıdır.

2. Uygulamalar ve faaliyetlerde direkt olarak yer almayan/almayacak yerel halkın projeye etkilerinin olumlu yönde geliştirilmesi için halkın algısına yönelik bir araştırma yapılmalı ve bu araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak yerel halkın projeye karşı olumlu bir bakış açısına sahip olması için farkındalık çalışmaları yapılmalıdır.

3. Çalışmalar rotalarla ilişkili kamu kurumları, özel sektör temsilcileri, STK temsilcileri, uzmanlar ve yerel halka düzenlenecek tanıtım turu ile tanıtılmalıdır.

Benzer Proje Tanıtımları ve İnceleme Gezileri

1. Kayaköy için Urla'daki uygulamalar, ev pansiyonculuğu ile ilgili TaTuTa çiftlikleri ve ülkenin farklı noktalarındaki ev pansiyonları ile Toskana bölgesi, üretici pazarı ile ilgili organik pazar ve yerel pazar yerleri, organik ürünlerle ilgili Güdül Agroekoloji denemesi, gastronomi atölyeleri ile ilgili Şile, Ovacık'ta Bir Gün Projesi gibi uygulama örnekleri tanıtılmalı ya da bunlara inceleme gezisi düzenlenmelidir.

Genç Nüfusa Yönelik Çalışmalar

2. Rota üzerindeki köylerde ters göç hareketini başlatabilmek, yapılan faaliyetlerin genç nesiller tarafından sahiplenilmesi ve sürdürülebilir olabilmesi için diğer sektörlerde çalışan genç yöre halkının kırsalda kalması ve yürütülecek faaliyetlere dahil olması hedeflenmelidir. Bu kitleye yönelik, onların takvimine ve ilgilerine uygun eğitim ve motivasyon çalışmaları yapılmalıdır.

Mesleki Eğitim Çalışmaları

3. Ekoturizm ve rotada yürütülecek faaliyetlere yönelik yerel halkın mesleki kapasitesinin arttırılması için turizm, yabancı dil, ev pansiyonculuğu, rehberlik, tasarım, aşçılık, ön büro, halkla ilişkiler, işletmecilik, garsonluk, hijyen gibi konularda eğitim programları geliştirilerek düzenli olarak uygulanmalıdır.

4. Turizme dolaylı etkisi olan taksi, otobüs, minibüs gibi ulaşım araçları; market, eczane, banka ve döviz bürosu gibi diğer sektörlere yönelik yabancı dil, müşteri ilişkileri, temel turizm eğitimi gibi konularda eğitim programları düzenlenmelidir.

İhtiyaçlar:

Yürütülecek farkındalık ve eğitim çalışmaları için ihtiyaçlar ve mevcut kapasitenin belirlenmesi gerekmektedir. Mevcut kurumlar ile eğitim çalışmalarının yürütülmesi için yasa ve mevzuat uygunluğunun kontrol edilmesi ile eğitim planı ve bütçesinin oluşturulması mümkün olacaktır.

Riskler:

Eğitim ihtiyaçlarının sürekli eğitime dönüştürülecek şekilde ilgili mesleki kurum kapasitelerinden çözülemeyip kısa süreli ve sınırlı konu ile yapılması rotanın gelişimi sürecinde önem taşıyan yerel halk ve beşeri sermaye konusunda sorun yaratabilecektir.

Fırsatlar:

Fethiye'de hakim sektörün turizm olması sebebiyle farklı uzmanlıklarla ilgili ihtiyacın sektörden kolaylıkla sağlanabilecek olması avantaj olarak görülmektedir.

MARKALAŞMA VE TANITIM ÇALIŞMALARI

Fethiye Ekoturizm Rotaları için hem uygulayıcılar, hem yerel halk hem de ziyaretçilere yönelik yapılacak farkındalık ve tanıtım çalışmalarının görsel ve yazılı iletişimde ayrışması, bölge ve ürün olarak tek başına markalaşması önem taşımaktadır. Öte yandan Fethiye'de yürütülen/yürütülecek diğer ekoturizm faaliyetleri için pilot olma potansiyeline sahip olması, bölgede diğer turizm faaliyetlerinden ayrılan ve tüm alt faaliyetleri kapsayan çatı bir ekoturizm markası oluşturmak projeye önemli katkı sağlayacaktır.

Yürütülecek tanıtım çalışmaları koordineli ve yetkin kişilerle götürebilmek için süreci Fethiye Ekoturizm Destinasyon Komitesi'nin yönlendirmesi, finansal ve beşeri kaynağın da kurumların mevcut kapasiteleri kullanılarak çözülmesi öngörülmüştür. Aşağıda önerilen iletişim ve pazarlama çalışmaları kitlesel tanıtım yöntemlerine yönelik bilgiler içermekle birlikte yapılacak iletişim planının rotadaki sürdürülebilirlik ilkelerine uygun olacak, rotaya uygun olmayan hedef kitlenin ziyaretine ve ziyaretçi kapasitesinin aşılmasına sebep olmayacak şekilde hazırlanacağı öngörülmüştür.

Kurumsal Kimlik, Logo ve İletişim Planı

1. Fethiye'deki ekoturizm uygulamalarının markalaşması için bu faaliyetleri kapsayacak çatı ikon/logo, kurumsal kimlik ve iletişim planı hazırlanması önerilmektedir. Örnek: Güney Ege Ekoturizm logosu / Green Fethiye

2. Trekking, bisiklet, kamp-karavan, ev pansiyonculuğu, üretici pazarı, gastronomi, el sanatları, mağara ziyareti gibi faaliyetler için ayrıca alt iletişim/pazarlama planı ve logo çalışması yaptırılabilir.

3. Fethiye Ekoturizm Rotaları için tanıtım ve danışma ofisi kurulabilir. Ayrıca rotaya dair fotoğraf ve video çekimleri yaptırılarak görsel arşiv oluşturulup, tanıtıma dair tüm çalışmalar bu ofiste toplanabilir.

Tanıtıcı Broşür, Rehber, Afiş, Harita, Kitap Ayracı vb. Yapılması

4. Fethiye Ekoturizm Rotaları kapsamındaki turistik değerleri tanıtan, turistik hizmetler ve işletmeleri içeren kapsamlı bir rehber birkaç dilde hazırlanabilir. Trekking, bisiklet, gastronomi gibi turistik değer ve ürünlerle ilgili ayrı ayrı broşürler birkaç dilde hazırlanabilir. Rotanın tamamını gösteren genel konulara ve bölgelere göre ayrı haritalar hazırlanabilir. Fuarlarda ve etkinliklerde promosyon amaçlı kullanılabilecek malzemeler hazırlanabilir. Tüm bu tanıtıcı malzemeler logo, kurumsal renkler ve kurumsal tasarım çizgisine uygun bütünlük içinde olmalıdır.

Dijital Mecrada Tanıtım Çalışmalarının Yapılması

5. Fethiye Ekoturizm Rotaları için ziyaretçilerin tüm beklentilerini karşılayacak, rota hakkında detaylı bilgi ve görsel içeren, arama motoru uyumlu websitesi hazırlanabilir. Arama motoru uyum çalışmaları düzenli yapılarak ilgili aramalarda Fethiye ve ekoturizm ile ilgili bilgilerin yer aldığı sitenin öne çıkması sağlanabilir. Sosyal medya tanıtımları için rotayı öne çıkaracak hesaplara karar verilip bu hesaplar üzerinden profesyonel bir tanıtım stratejisi hazırlanarak tanıtım çalışması yürütülebilir. Ayrıca sosyal medya üzerinde kampanya ve yarışmalar yapılarak, hedef kitle ile etkileşim arttıracak projeler geliştirilebilir. E-mail marketing hizmeti için profesyonel bir altyapı kurularak güncel haber ve kampanyalar e-mail üzerinden hedef kitleye farklı dillerde düzenli olarak paylaşılabilir.

PR Çalışmalarının Yapılması

6. Seyahat konusunda yazan Türk ve yabancı köşe yazarları ve seyahat dergileriyle işbirliği yapılabilir. Ayrıca blogger ve sosyal medya fenomenleri ile tanıtım çalışmaları yapılabilir. Bu kapsamda basın gezileri ve bu yayınlarda reklam çalışmaları yapılmalıdır. Basın iletişim listesi oluşturularak ayda bir olmak üzere düzenli basın bülteni gönderilmelidir.

Acentelere Yönelik Tanıtım Çalışmalarının Yapılması

7. Bölgeye tur düzenleyen acentelerle görüşmeler yapılarak Fethiye Ekoturizm Rotaları'nın turlarda yer alması için çalışmalar yapılabilir. Yurtdışından operasyon yapan, ekoturizm ya da yürüyüş, bisiklet, deneyim odaklı çalışan acentelere yönelik bölge gezisi organize edilerek tanıtım çalışmaları yapılabilir. Acenteler ve konaklama tesislerinin bir araya getirildiği organizasyonlar yapılarak anlaşmaların geliştirilmesi konusunda destekler sağlanabilir.

Turizm Fuarlarına Katılım Sağlanması

8. Yurtiçinde ve yurtdışında düzenlenen turizm fuarları ile ilgili bir araştırma yapılarak Fethiye Ekoturizm Rotaları'ndaki turizm ürünlerine uygun konu odaklı fuarlar listelenebilir. Belirlenen fuarlara yönelik fuar tanıtım planı ve promosyon ürünleri geliştirilmelidir. Katılım sağlanan fuarlarda acenteler ve basına yönelik yemek organizasyonları yapılarak işbirliklerinin güçlendirilmesi sağlanabilir. Fuarlara özel interaktif etkinlik, yarışma tasarlanarak; tatil hediyeleri benzeri promosyonlar verilerek katılımcıların ilgisi arttırılabilir.

Fethiye'deki Mecralarda Tanıtım Çalışmalarının Yapılması

9. Bölgeye iş ya da tatil amaçlı gelen herkese Fethiye Ekoturizm Rotaları'nın tanıtılması için Dalaman Havaalanında ve otogarda rotadaki turistik değerlerinin fotoğrafları, videoları ve tanıtım materyallerine yer verilebilir. Ayrıca şehirdeki billboardlarda düzenli olarak turizm ürünleri ve turizm etkinlikleri ile ilgili tanıtıcı afişler bulundurulabilir.

10. Fethiye'de ve yakın çevrede hizmet veren taksi, minibüs ve otobüsler ile havaalanı servis araçlarında rotayı tanıtıcı araç giydirme çalışmaları yapılabilir.

Yaratıcı Tanıtım Kampanyalarının Geliştirilmesi

11. Viral tanıtım videoları hazırlanması, şehirde haber değeri olan ilginç etkinliklerin yapılması, büyük şehirler ve yurtdışında yaratıcı billboard reklamları, sporcuların rotada gösteri amaçlı etkinlik yapması gibi tek seferlik dikkat çekici projeler geliştirilerek dönem dönem uygulanabilir.

Rotalarda Ziyaretçi İletişimi Tasarımı

12. Rotalar üzerinde ihtiyaç duyulan bilgilendirme ve yön levhaları hazırlanan logo ve tasarım çizgisi kullanılarak düzenlenmelidir. Bu sayede rotanın markalaşma süreci alan içindeki iletişim araçları ile de sağlanabilir.
13. Ayrıca rotalardaki tarihi yerler, üretici pazarı, doğal güzellikler, kamp-karavan alanı gibi cazibe noktalarında da bilgilendirme ve yön levhaları rotanın genel tasarım çizgileri ve renkleri ile uyumlu olabilir, bu noktalar için yapılacak çalışmalar genel tasarım çalışmaları ile birlikte yürütülebilir.

İhtiyaçlar:

Fethiye Ekoturizm Rotaları'nın iletişim çalışmalarının düzenli yürütülmesi projenin başarılı olması için önemlidir. Bu noktada kurulabilecek yönetişim mekanizmasıyla düzenli bir tanıtım faaliyetinin hangi yöntemle çözülebileceği belirlenmelidir. Hazırlanacak iletişim planı uygulanabilecek yöntemle paralel olursa gerçekçi ve verimli olacaktır.

Riskler:

Özel sektör yaklaşımıyla yürütülmesi gereken iletişim ve tanıtım çalışmalarının birden çok kurumun yetki alanında olan bir bölge için düzenli yapılamayacak olması risk olarak görülmektedir.

Fırsatlar:

Rota çok büyük bir alana yayılmadığı ve rota üzerinde belirli cazibe noktaları olduğu için tanıtım çalışmalarında odaklanma sorunu yaşanmayacak olması avantaj olarak görülmektedir.

Taşyaka Mahallesi 144 Sokak No: 119/1 Fethiye / MUĞLA
T: 0 252 614 11 15 F : 0 252 614 57 91
www.fto.org.tr

info@fto.org.tr